

ГА МА АД - СКОПЈЕ

4302.

Врз основа на член 121 став (1) од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр.96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.96/19 и 236/22) и член 53, од Статутот на Друштвото Одборот на директори на Акционерско друштво ГА-МА -Скопје (скратен назив: ГА-МА АД -Скопје), по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија со Одлука за одобрување на Правилата за балансирање на системот за пренос на природен гас на ГА-МА АД -Скопје, бр. бр.11-3023/2 од 26.12.2022 година, донесе:

ПРАВИЛА ЗА БАЛАНСИРАЊЕ НА СИСТЕМОТ ЗА ПРЕНОС НА ПРИРОДЕН ГАС¹**1. Општи одредби****Член 1**

- (1) Со овие правила се уредуваат:
- 1) правата и обврските на давателот на услуги за балансирање,
 - 2) постапката за набавката на услуги за балансирање,
 - 3) методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање, како и постапката за нивна пресметка, фактурирање и наплата,
 - 4) начинот на утврдување на активираните количини на услугите за балансирање кои што се порамнуваат помеѓу давателите на услугите на балансирање,
 - 5) финансиското порамнување со давателите на услуги за балансирање и со балансно одговорните страни,
 - 6) одговорностите на балансно одговорните страни, вклучувајќи го и склучувањето на договорите за балансна одговорност,
 - 7) формата, содржината и начинот на водење на регистар на давателите на услуги за балансирање и регистар на балансно одговорни страни, и
 - 8) начинот на пресметка на дебалансите помеѓу номинираните и реализираните трансакции врз основа на мерењата направени од страна на операторот на системот за пренос на природен гас (ОСППГ) и операторот на системот за дистрибуција на природен гас (ОСДПГ).
- (2) Овие правила:
- 1) се засновани на начелата на објективност, транспарентност и недискриминаторност и се пазарно ориентирани,
 - 2) ги одразуваат потребите на системот за пренос на природен гас, имајќи ги предвид ресурсите со кои располага операторот на системот за пренос на природен гас и
 - 3) ги поттикнуваат корисниците на мрежата коишто се балансно одговорни страни ефикасно да ги балансираат своите портфолија за балансирање.
- (3) Со овие правила се уредуваат и начинот и постапките за балансирање на системот за пренос на природен гас со системите за пренос на природен гас на соседните земји на точките на интерконекција.
- (4) Методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање како и постапката за нивна пресметка, фактурирање и наплата од став (1) точка 3) на овој член содржана во Прилог I е составен дел на овие правила и е недискриминаторна, ги одразува реално направените трошоците за балансирање и овозможува нивно минимизирање.

¹ Во овие правила, согласно Одлуката 2019/01/PHLG-EnC of 12 декември 2019 година делумно е транспонирана Регулативата (EU) 312/2014 26 март 2014 година за воспоставување на мрежно правило за балансирање на преносните мрежи.

Дефиниции

Член 2

Одделни изрази употребени во овие правила го имаат следното значење:

- 1) **Балансирање на системот за пренос на природен гас** значи збир на активности насочени кон обезбедување на ефективно функционирање на системот за пренос, вклучително и купување и/или продавање на природен гас за потребите на балансирање на системот за пренос на природен гас, со цел ефикасно и безбедно функционирање на системот во рамките на неговиот работен опсег;
- 2) **Балансно одговорна страна (БОС):** значи корисник на мрежата којшто е учесник на пазарот на природен гас, или негов избран претставник, кој презема балансна одговорност и доставува физички распореди (номинации) во свое или во име на членовите на неговата балансна група, во согласност со нивните меѓусебни договорни обврски, и е одговорен за дебалансите кон ОСППГ;
- 3) **Балансирачко портфолио** значи збир на влезови или излези на БОС;
- 4) **Период на балансирање** значи период во кој секоја БОС мора да го надомести преземањето на количина на природен гас, изразено во единици на енергија, со внесување на иста количина на природен гас во преносната мрежа во согласност со договорот за пренос или со соодветните мрежни правила;
- 5) **Балансна зона** е систем за влез и излез на природен гас кој подлежи на посебен режим на балансирање и во кој можат да бидат вклучени и системи за дистрибуција на природен гас;
- 6) **Дејствие на балансирање** значи дејствие преземено од ОСППГ за промена на протокот на гас во или надвор од преносната мрежа, со исклучок на оние дејствија поврзани со гасот што ги презема ОСППГ за сигурно и доверливо функционирање на системот;
- 7) **Дебаланс (отстапување)** значи разликата помеѓу најавените количините на природен гас од страна на корисникот на влезните точки на преносната мрежа и реализираните количини на природен гас од страна на корисникот на излезните точки од мрежата за соодветниот гасен ден, земајќи го предвид природниот гас за оперативни потреби и трансакциите склучени на виртуелната трговска точка. Дебалансот може да биде позитивен или негативен. Дневните количини на дебаланс се изразуваат во kWh;
- 8) **Трговски дебаланс** значи разлика помеѓу закупени/номинирани и продадени на ВТТ количини природен гас во текот на денот, согласно потврдените известувањата за трансакциите од ОСППГ;
- 9) **Услуга за балансирање** значи услуга што му се дава на ОСППГ преку договор за гас потребен за задоволување на краткорочни флукуации во побарувачката или понудата на гас, што не е краткорочен стандардизиран производ;
- 10) **Балансна група** значигрупа што ја сочинува еден или повеќе учесници на пазарот на природен гас од кои еден член на балансната група ја презема целосната балансна одговорност и претставува БОС;
- 11) **Член на балансна група** значи учесник на пазарот на природен гас кој потпишал изјава за членство во балансната група со БОС;
- 12) **Балансна сметка** значи сметка која ОСППГ ја води за секој поединечен трговец во која се акумулира производот од дневните количини на дебаланс/нерамнотежа (позитивни или негативни) кои се предмет на финансиско порамнување на крајот на гасниот ден, и цената на природниот гас за балансирање за тој гасен ден, при позитивен дебаланс, и цената на природниот гас за балансирање при негативен дебаланс;

- 13) **Балансна сметка за неутралност** значи финансиска сметка што ја води ОСППГ со цел да се постигне неутралност во однос на приходите и расходите за дејствијата за балансирање преземени од ОСППГ;
- 14) **Влез во системот за пренос** значи физичка точка за преземање на природен гас од интерконективна точка со соседна држава или од складиште на природен гас;
- 15) **Излез од системот за пренос** значи физичка точка за испорака на природен гас во интерконективна точка со соседна држава, во складиште со природен гас или кон корисниците, како што се потрошувачи директно поврзани на системот за пренос и дистрибутивни системи поврзани на системот за пренос на природен гас;
- 16) **Гасен ден** значи период од 24 часа кој што започнува во 6:00 часот во тековниот ден и трае до 6:00 часот во наредниот ден сметано по СЕТ време, при што на денот на преминување од зимско на летно сметање на времето, гасниот ден е период од 23 часа, а на денот на преминување од летно на зимско, гасниот ден е период од 25 часа;
- 17) **Гасен месец** значи период од дваесет и осум (28) до триесет и еден (31) гасни денови, почнувајќи и завршувајќи на првиот ден од даден календарски месец во 6:00 часот по СЕТ време. Тековниот гасен месец се означува како М. Следниот гасен месец се означува како М+1.
- 18) **Гасна година** значи период што започнува во 6:00 часот сметано по СЕТ време на 01 Октомври секоја календарска година и завршува во 6:00 часот сметано по СЕТ време на 01 Октомври следната календарска година;
- 19) **Корисник на мрежата** значи лице коешто во согласност со Мрежните правила за пренос на природен гас е регистрирано од ОСППГ како корисник на мрежата кое има намера да ги користи услугите за пренос на природен гас врз основа на склучен Договор за пренос на природен гас;
- 20) **Потврдена количина** значи количина на природен гас потврдена од ОСППГ што треба да се пренесе на гасниот ден Д врз основа на прифатена номинација и/или реноминација;
- 21) **Дневен надомест за дебаланс** значи сума на пари што корисникот на мрежата ја плаќа или добива во однос на дневната количина на нерамнотежа;
- 22) **Алокација** значи количина на природен гас што му се доделува на корисник на мрежа од ОСППГ како влез или излез изразено во kWh;
- 23) **Обврска во текот на денот** значи збир на правила во врска со влезови и излези на корисниците на мрежата во текот на гасниот ден што ги наметнува ОСППГ на корисниците на мрежата;
- 24) **Номинација** значи најава на количина на природен гас за балансната група за наредниот гасен ден која што корисниците на мрежата, односно членовите на балансната група имаат намера да ја предадат или да ја преземат во или од системот за пренос на пренос на природен гас.
- 25) **Реноминација** значи доставување на повторна номинација од страна на БОС;
- 26) **Циклус на реноминација** значи постапка што го спроведува ОСППГ со цел БОС да се извести во врска со потврдените количини по добивањето на повторната номинација;
- 27) **Трговски учесник** значи корисник на мрежа или ОСППГ кој има договор со операторот на платформата за тргување и ги исполнува условите потребни за трансакции на платформата за тргување;
- 28) **Економски оператор** значи трговец со природен гас;
- 29) **Трговец со природен гас** значи домашно правно лице кое што е носител на лиценца за вршење на енергетската дејност трговија со природен гас издадена од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија (РКЕ) или подружница на странско лице организирана во Република Северна Македонија и запишана во Регистарот на странски трговци и снабдувачи на електрична енергија и природен гас кои што можат да вршат енергетска дејност во Република Северна Македонија на кое што му е издаден ЕИС од страна на тело надлежно за издавање на ЕИС;

- 30) **Квалификуван економски оператор** значи економски оператор кој има склучено рамковен договор (РД) со ОСППГ;
- 31) **Рамковен договор (РД)** значи договор склучен со Економскиот оператор и ОСППГ како договорен орган;
- 32) **Понуда** значи понуда за купување и/или продавање на природен гас (MWh) по одредена цена (EUR/MWh) заокружена на две децимали, доставена до ОСППГ од страна на квалификуван економски оператор;
- 33) **Единствен документ за докажување на способноста** значи документ што го издава Централниот регистар на Република Северна Македонија и што содржи податоци со кои се докажуваат елементи од способноста на економскиот оператор;
- 34) **Купопродажен договор (КД)** значи купопродажен договор помеѓу квалификуван економски оператор и ОСППГ со кој се утврдуваат комерцијалните услови за соодветна купопродажба на природен гас;
- 35) **Виртуелна трговска точка (ВТТ)** значи нефизичка точка за тргување во рамките на системот за пренос на природен гас, преку која регистрираните корисници на ВТТ можат да купуваат/продаваат природен гас помеѓу себе;
- 36) **Платформа за тргување** (организиран пазар) е електронска платформа за билатерално тргување и/или трговска размена, одржувана и управувана од оператор на платформа за тргување преку која учесниците во тргувањето можат да објавуваат и прифаќаат, вклучувајќи го и правото за измена и повлекување, понуди за купување и продажба на природен гас потребни за да се задоволат краткорочните флукуации во побарувачката или понудата на гас, во согласност со условите што се применуваат на платформата за тргување и на кои ОСППГ тргува со цел за преземање дејствија за балансирање.

Обврски на Операторот на системот за пренос на природен гас во однос на балансирањето на системот за пренос на природен гас

Член 3

- (1) ОСППГ презема дејствија за балансирање со цел:
 - 1) да ја одржува преносната мрежа во нејзините оперативни граници и
 - 2) да се постигне позиција на "Inperack" на крајот на гасниот ден во преносната мрежа различна од предвидената врз основа на очекуваните влезови и излези за тој гасен ден, во согласност со економичното и ефикасно функционирање на преносната мрежа.
- (2) При преземањето на дејствијата за балансирање, ОСППГ го зема предвид најмалку следново во однос на зоната за балансирање:
 - 1) сопствените проценки на ОСППГ за побарувачката на гас преку и во текот на гасниот ден, за кој се предвидуваат мерките за балансирање;
 - 2) информации за номинација и распределба и измерени протоци на гас;
 - 3) притисоци на гас низ преносната мрежа.
- (3) При преземањето на дејствија за балансирање, ОСППГ се раководи од следниве начела:
 - 1) дејствијата за балансирање ќе се преземаат на недискриминаторска основа;
 - 2) дејствијата за балансирање ќе ја имаат предвид секоја обврска на ОСППГ да работи со економски ефикасна преносна мрежа.
- (4) ОСППГ презема акции за балансирање преку:
 - 1) Купување и продажба на краткорочни стандардизирани производи на платформа за тргување каде што ОСППГ врз основа на склучен договор со операторот на платформата за тргување согласно условите потребни за учество и трансакции на платформата за тргување настапува како трговски учесник кој набавува/продава природен гас за сопствени потреби за услуги за балансирање на системот за пренос на природен гас; и/или

- 2) Користење на услуги за балансирање со примена на модел на Рамковни договори.

Балансно одговорни страни и балансни групи

Балансна одговорност

Член 4

- (1) Секој корисник на мрежата којшто е учесник на пазарот на природен гас, освен ОСППГ, има балансна одговорност.
- (2) Учесникот на пазарот на природен гас може да ја организира својата балансна одговорност со склучување на договор за балансна одговорност со ОСППГ, по што се стекнува со статус на балансно одговорна страна (БОС).
- (3) Учесник на пазарот на природен гас може да ја уреди својата балансна одговорност со пренесување на балансната одговорност на неговиот избран претставник, кој е БОС, со што станува член на балансната група на БОС.

Стекнување на статус на балансно одговорна страна

Член 5

- (1) Секој вршител на енергетската дејност трговија или снабдување со природен гас, како и секој потрошувач кој има право самостојно да учествува на пазарот на природен гас може до ОСППГ да поднесе барање во писмена форма за стекнување на статус на БОС.
- (2) Барателот од став (1) на овој член кон барањето, ги доставува во оригинал или копија на оригиналот заверена на нотар, следниве документи:
 - 1) тековна состојба издадена од Централниот регистар на Република Северна Македонија не постара од три месеци,
 - 2) лиценца за вршење на енергетска дејност или решение за упис во регистарот на странски трговци и снабдувачи на природен гас, освен ако барањето го поднесува потрошувач кој има право самостојно да учествува на пазарот на природен гас и
 - 3) ЕИС издаден од ОСППГ, освен ако барањето го поднесува потрошувач кој има право самостојно да учествува на пазарот на природен гас.
- (3) ОСППГ го изготвува образецот на Барањето за стекнување на статус на БОС и по претходно одобрување од страна на РКЕ го објавува на својата веб страница.
- (4) Ако ОСППГ утврди дека барањето од став (1) на овој член не е целосно, во рок од пет дена од денот на доставување на барањето го известува барателот и му определува рок од 15 дена да ја доуреди потребната документација во согласност со став (2) од овој член.
- (5) Ако барателот не ја доуреди потребната документација во рокот определен од став (2) на овој член, ОСППГ донесува решение за отфрлање на барањето.
- (6) Барателот во рок од 15 дена од денот на приемот на решението од став (5) на овој член, може да достави приговор до РКЕ.

Договор за балансна одговорност

Член 6

- (1) Ако ОСППГ утврди дека барањето од член 5 став (1) е комплетно, во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето го известува барателот за уредноста и му доставува потпишан Договор за балансна одговорност во четири примероци.
- (2) ОСППГ го изготвува моделот на Договор за балансна одговорност и го објавува на својата веб страница.
- (3) Барателот во рок од седум дена од приемот на договорот од став (1) на овој член, го потпишува договорот и два примерока од потпишаниот договор доставува до ОСППГ.

- (4) Ако барателот не достави потпишан договор во рокот од став (3) на овој член, се смета дека барањето е повлечено.
- (5) Во рок од седум работни дена по потпишување на Договорот од став (3) на овој член, БОС ги поднесува потребните финансиски гаранции до ОСППГ.
- (6) Финансиските гаранции од став (5) на овој член се доставуваат во форма на банкарска гаранција или паричен депозит а нивниот износ, како и условите и начинот на активирање се определуваат во Договорот.
- (7) Со Договорот може да се прадвиди право на ОСППГ да побара од БОС и дополнителни средства за обезбедување на плаќање на достасаните обврски за финансиско порамнување на отстапувањата во рамки на балансната група.
- (8) Ако БОС не ги достави потребните финансиски гаранции во рокот определен во став (5) на овој член како и во форма и под услови определни со Договорот, Договорот ќе се смета за неважечки, а ако БОС сака да склучи нов Договор за балансна одговорност, потребно е постапката за регистрација да ја започне од почеток.
- (9) Моделот на Договорот за балансна одговорност е содржан во Прилог II којшто е составен дел на овие правила.

Регистар на БОС и балансни групи

Член 7

- (1) ОСППГ воспоставува, води и одржува Регистар на БОС и балансни групи којшто претставува електронски регистар за податоци во кој се чуваат следните податоци:
 - 1) БОС,
 - 2) ЕИС на БОС,
 - 3) Членови во балансната група,
 - 4) ЕИС на членовите во балансната група,
 - 5) Датум на упис во регистарот и
 - 6) Датум на бришење од регистарот.
- (2) ОСППГ го објавува Регистарот на својата веб страница и редовно го ажурира Регистарот со сите податоци.

Упис во регистарот на БОС и балансни групи

Член 8

- (1) По доставувањето на финансиските гаранции согласно Договорот за балансна одговорност ОСППГ веднаш го запишува БОС во Регистарот на БОС и балансни групи.
- (2) Со упис во Регистарот на БОС и балансни групи, БОС поднесува барање до операторот на пазарот на природен гас (ОППГ) за регистрација за учество на пазар согласно Правилата за пазар на природен гас.
- (3) Од уписот на БОС во Регистарот на БОС и балансни групи до известувањето од страна на ОППГ до ОСППГ дека е запишан во Регистар на учесници на пазарот, се смета дека БОС е неактивен во Регистарот на БОС и балансни групи.
- (4) БОС е активен, односно може да доставува номинации, откако ќе биде запишан во Регистар на учесници на пазарот.

- (5) БОС го известува ОСППГ за сите промени на податоците коишто се однесуваат на балансната група објавени во Регистарот на БОС и балансни групи. најдоцна до истекот на наредниот ден од денот на кој настанала промената.
- (6) ОСППГ во секое време може да побара од БОС да обезбеди соодветни документи за исполнување на условите за стекнатиот статус на БОС, кои треба да му бидат доставени во рок од осум работни дена.

Привремено неактивен БОС

Член 9

- (1) Ако ОППГ суспендира учесник на пазар кој е БОС, за тоа без одлагање го известува ОСППГ и му ја доставува одлуката за суспензија, а ОСППГ во Регистарот на БОС и балансни групи го означува суспендираниот БОС како неактивен се до добивање на одлука од ОППГ дека му завршила суспензијата на учесникот на пазар кој е БОС.
- (2) БОС кој е привремено неактивен во Регистарот на БОС и балансни групи нема право да доставува номинации за физички распореди.

Раскинување на Договорот за балансна одговорност од страна на ОСППГ

Член 10

- (1) Договорот за балансна одговорност престанува:
 - 1) со истекување, одземање или суспензија на лиценцата,
 - 2) со престанување на договорот за учество на пазарот на природен гас,
 - 3) со раскинување од страна на ОСППГ, ако БОС:
 - не ги исполнува обврските согласно Договорот за балансна одговорност,
 - при регистрацијата за стекнување на статус на БОС користел лажни податоци,
 - не склучи Анекс на Договорот за балансна одговорност, ако за такво нешто има потреба.
- (2) Во случаите од став (1) од овој член ОСППГ во рок не покос од седум дена доставува по пошта и преку електронска пошта известување до БОС за раскинување на Договорот за балансна одговорност во кој ги наведува датумот и часот за престанување на договорот кој по правило е последниот ден од тековниот месец.
- (3) На денот и часот определен согласно став (2) на овој член, ОСППГ го брише БОС од Регистарот на БОС и балансни групи.
- (4) БОС може да побара раскинување на Договорот за балансна одговорност доколку неговите обврските кон ОСППГ се исполнети.
- (5) Во случајот од став (4) на овој член, БОС може да предложи датум и час за раскинување на Договорот за балансна одговорност, кој по правило е последниот ден од тековниот месец, а не може да биде покос од седум дена, и за тоа го известува ОСППГ по пошта и преку електронска пошта.
- (6) Во случај на раскинување на Договорот БОС може да го наведе датумот за бришење од Регистарот на БОС и балансните групи кој што е најповолен за него и за тоа го известува ОСППГ најмалку пет работни дена пред наведениот датум за бришење од Регистарот на БОС и балансните групи по пошта и преку електронска пошта.

- (7) Финанските гаранции поднесени од БОС остануваат валидни и/или ОСППГ ги чува се додека не се подмират потенцијалните обврски произлезени од финансиското порамнување на отстапувањата, вклучувајќи го и повторното пресметување на дебалансите.

Балансна група

Член 11

- (1) Учесникот на пазар кој има склучено договор за балансна одговорност, склучува договор за формирање на балансна група со ОСППГ.
- (2) Учесник на пазарот може да се придружи на балансна група по негов избор.
- (3) Балансна група може да се состои од еден или повеќе учесници на пазарот.
- (4) Учесникот на пазар може да биде член само на една балансна група.
- (5) Учесник на пазарот кој врши регулирана енергетска дејност не смее да се придружи на Балансна група со учесници на слободниот (нерегулиран) пазар.
- (6) Секоја балансна група е претставена од БОС.
- (7) Заради остварување на функциите на БОС и балансната група секој член на балансната група разменува податоци со БОС.

Обврски на балансно одговорната страна за уредување на балансната одговорност на членовите на балансната група

Член 12

- (1) БОС ја организира и ја раководи балансната група.
- (2) БОС е одговорен за урамнотежување на балансната група што ја организира и ја води, односно за координација на дневните количини гас што се испорачуваат во и се преземаат од преносниот систем и овозможува ОСППГ да преземе што е можно помалку дејствија за балансирање.
- (3) БОС е одговорен за сите трошоци поврзани со балансирањето на дебалансите на балансната група што ја организира и управува.
- (4) БОС:
 - 1) Поднесува до ОСППГ изјава за членство во балансна група, потпишана од БОС и учесникот на пазар кој што влегува во балансната група на БОС;
 - 2) Обезбедува соодветни финансиски гаранции и ги доставува до ОСППГ;
 - 3) Испраќа (номинира) физички распореди и тоа: план за трговија и план за потрошувачка до ОППГ и ОСППГ, поединечно за секој член на балансната група;
 - 4) Врши финансиско порамнување на отстапувањата во рамките на балансната група;
 - 5) Ги исполнува обврските што произлегуваат од финансиското порамнување на отстапувањата на балансната група; и
 - 6) Доставува податоци и документација на барање на ОСППГ во согласност со овие правила.

Промена на балансната група

Член 13

- (1) Член на балансна група може да отпочне постапка да ја промена на балансната група со поднесување на Барање за промена на балансната група до ОСППГ, во следните случаи:
 - 1) Престанок на Договорот за балансна одговорност,
 - 2) Истекнување на Изјавата за членство во балансна група, или
 - 3) По сопствено барање.

- (2) Во прилог кон Барањето од став (1), се доставува и:
- 1) во случајот од став (1) точка 1) и 2), примерок од Договорот за регулирана балансна одговорност склучен со ОСППГ или од Изјавата изјава за членство во балансна група, како и изјава за преземена балансна одговорност од страна на друг учесник на пазарот кој претходно ја има регулирано балансната одговорност,
 - 2) во случајот од став (1) точка 3), заедничка изјава потпишана од БОС на страната од која се истапува и од БОС на страната кон која се пристапува.;
- (3) ОСППГ го изготвува и на својата веб страница го објавува барањето од став (1) на овој член.
- (4) Промените на членовите меѓу балансните групи се извршува на првиот ден од наредниот календарски месец или на првиот ден во месецот кој е наведен во барањето.

Исклучување на член од балансна група по барање на БОС

Член 14

- (1) БОС може да достави барање до ОСППГ за исклучување на член од балансната група ако членот не ги почитува меѓусебните договори.
- (2) Во барањето од став (1) на овој член БОС може да предложи датум на исклучување на член од балансната група, кој не може да биде покус од 15 дена од денот на доставување на барањето.
- (3) ОСППГ веднаш го известува учесникот на пазар за барањето на БОС и му одредува рок од три работни дена од денот на известувањето да отпочне постапка за уредување на својата балансна одговорност.
- (4) Учесникот на пазар во рокот определен од став (3) доставува до ОСППГ барање за склучување на договор за балансна одговорност или известување од друг БОС дека ќе ја преземе неговата балансна одговорност.
- (5) Ако учесникот на пазар во рокот определен од став (3) на овој член не ги достави документите од став (4) на овој член, ОСППГ отпочнува постапка за суспензија на учесникот на пазарот од пазарот на природен гас, согласно правилата за пазар на природен гас.
- (6) Во случајите од став (5) на овој член ОСППГ го определува датумот на престанок на учесникот на пазарот во балансната група кој што не може да биде порано од:
 - десет дена од денот на поднесувањето на барањето за стекнување на својство на БОС или
 - седум дена од денот на доставувањето на известувањето од друг БОС дека ја презема балансната одговорност.
- (7) Во рок од пет дена од денот на доставување на барањето од став (1) на овој член БОС има право да го повлече барањето, со доставување заедничка изјава за продолжување на учеството во балансната група потпишана од негова страна и членот на балансната група за којшто побарал исклучување.

Постапка за набавка на природен гас за услуги на балансирање на системот за пренос на природен гас

Преземање на дејствија за балансирање преку тргување на платформа за тргување со природен гас

Член 15

- (1) Заради преземање на дејствија на балансирање ОСППГ купува и продава краткорочни стандардизирани производи на платформа за тргување каде што ОСППГ врз основа на склучен договор со операторот на платформата за тргување согласно условите потребни за учество и трансакции на платформата за тргување настапува како трговски учесник кој набавува/продава природен гас за сопствени потреби за услуги за балансирање на системот за пренос на природен гас.
- (2) ОСППГ може да тргува со природен гас на платформата за тргување заради преземање на мерки за балансирање на системот, како и за набавка на природен гас за покривање на загубите во мрежата за пренос на природен гас и природен гас за сопствени потреби.
- (3) Купувањето и продажбата на стандардизираните производи и природниот гас на трговската платформа ОСППГ го врши по цени по коишто се вршат трансакциите за набавка и продажба на природен гас формирани со примена на механизам определен во Правилата на соодветната платформа за тргување, кој што механизам овозможува слободно преговарање помеѓу страните и обезбедува примена на начелото на недискриминаторност при склучувањето на трансакции за цели на балансирање.
- (4) ОСППГ учествува на платформа на тргување на која операторот на платформата на својата веб страница навремено ги објавува најмалку следните податоци:
 - 1) податоци за еволуцијата на маргиналната куповна цена и маргиналната продажна цена по секоја трансакција,
 - 2) список на пријавени учесници вклучувајќи име, идентификациски број, датум на регистрација и податоци за статусот,
 - 3) вкупниот број на трансакции со природен гас извршени за гасниот месец најдоцна до 10-тиот ден од следниот месец на гас и
 - 4) количината на купен и продаден природен гас.
- (5) ОСППГ се стекнува со право да тргува на платформата за тргување со склучување на договор за учество на платформата за тргување со операторот на платформата кој што содржи најмалку за:
 - 1) предмет на договорот, како и правата и обврските на договорните страни,
 - 2) видови производи со кои се тргува на платформата и начинот на формирање на цените,
 - 3) партиципација, услови и начин на фактурирање и плаќање,
 - 4) постапка, услови и рокови за оперативна размена на информации за склучување трансакции на платформата за тргување и
 - 5) казни за непочитување на договорните обврски.

Примена на модел на Рамковни договори

Член 16

- (1) ОСППГ ја врши набавката на услуги за балансирање на системот за пренос на природен гас преку примена на модел на рамковни договори (РД).
- (2) РД се склучуваат за период на важност не подолг од пет години.
- (3) Трошоците за учество во постапките за склучување на РД, Купопродажен Договор (КД), како и за исполнување на обврските од тие договори се на товар на учесникот во постапката.

Тек на постапката за склучување на Рамковен договор**Член 17**

- (1) По донесување на одлуката за отпочнување постапка за купување и/или продавање на природен гас за балансирање на системот за пренос на природен гас со примена на модел на РД, ОСППГ на својата веб страна објавува Повик за изразување интерес за склучување на РД за купување и/или продавање на природен гас за балансирање на системот за пренос (во натамошниот текст: Повик) во кој особено се наведуваат: рокот (датумот и времето) на доставување на пријавата за учество, потребната документација, како и балансните периоди.
- (2) Секој трговец со природен гас регистриран како учесник на пазарот на природен гас во Република Северна Македонија, има право да изрази интерес за склучување на РД преку доставување до ОСППГ:
 - 1) пријава за учество,
 - 2) лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со природен гас или решение за упис во регистарот на странски трговци и снабдувачи на електрична енергија и природен гас коишто можат да вршат енергетска дејност во Република Северна Македонија,
 - 3) изјава дека поседува ЕИС, издаден од страна на ОСППГ
 - 4) информација за склучен Договор за учество на пазарот на природен гас склучен со ОПЕЕ, (број на Договорот) .
- (3) Покрај поседување на лиценцата, односно решението и ЕИС од став (2) на овој член, економскиот оператор треба да ги исполнува и следните услови:
 - 1) На понудувачот или на лицето кое е член на управниот или на надзорниот орган на тој понудувач или кое има овластувања за застапување или донесување одлуки или надзор врз него, во последните пет години да не му е изречена правосилна судска пресуда за сторено кривично дело кое има елементи од кривичните дела учество во злосторничко здружување, корупција, затајување даноци и придонеси, тероризам или казнени дела поврзани со терористички активности, перење пари и финансирање тероризам и злоупотреба на детскиот труд и трговија со луѓе, утврдени во Кривичниот законик што се докажува со изјава изготвена, потпишана и доставена од понудувачот;
 - 2) Понудувачот да ги има платено сите даноци, придонеси и други јавни давачки што се докажува со потврда издадена од Управата за јавни приходи на Република Северна Македонија;
 - 3) Врз понудувачот да не е отворена постапка за стечај што се докажува со потврда издадена од надлежен орган или единствен документ за докажување на способноста;
 - 4) Врз понудувачот да не е отворена постапка за ликвидација што се докажува со потврда издадена од надлежен орган или единствен документ за докажување на способноста;
 - 5) На понудувачот да не му е изречена споредна казна забрана за учество во постапки за јавен повик, доделување на договори за јавна набавка и договори за јавно-приватно партнерство што се докажува со потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица или единствен документ за докажување на способноста;
 - 6) На понудувачот да не му е изречена споредна казна привремена забрана за вршење на одделна дејност што се докажува со потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица или единствен документ за докажување на способноста;
 - 7) На понудувачот да не му е изречена споредна казна трајна забрана за вршење на одделна дејност што се докажува со потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека или единствен документ за докажување на способноста;
 - 8) На понудувачот со правосилна пресуда да не му е изречена прекршочна санкција - забрана за вршење на професија, дејност или должност што се докажува со потврда или единствен документ за докажување на способноста и

- 9) На понудувачот со правосилна пресуда да не му е изречена прекршочна санкција - привремена забрана за вршење одделна дејност што се докажува со потврда или единствен документ за докажување на способноста.
- (4) Документите од став (2) на овој член не смеат да бидат постари од шест месеци сметано од крајниот рок за доставување на понудите назазад.
- (5) Покрај документите од став (3) на овој член, економскиот оператор доставува и:
- 1) Изјава потпишана од економскиот оператор во која изјавува дека прифаќа да учествува и да достави понуда за купување и/или продавање на природен гас за балансирање на секое индивидуално барање за понуди доставено од ОСППГ и
 - 2) Изјава потпишана од економскиот оператор во која јасно се наведува дека економскиот оператор неотповикливо ја признава својата целосна и исклучителна одговорност во гаранцијата на испораките и преземањето на природниот гас до/од местото на испорака.
- (6) ОСППГ склучува РД со сите економски оператори кои доставиле пријава за учество и ги исполнуваат условите наведени во Повикот и со тоа стануваат даватели на услуги за балансирање.
- (7) По потпишувањето на РД, ОСППГ го внесува учесникот на пазарот на природен гас во Регистарот на Даватели на услуги за балансирање како учесник на пазарот на балансна енергија со што истиот стекнува право да учествува на пазарот на балансна енергија како давател на услуги за балансирање.
- (8) Врз основа на склучените РД, ОСППГ ги поканува давателите на услуги за балансирање да учествуваат на постапките за купување и/или продавање на природен гас преку склучување на КД во согласност со потребите за балансирање на системот за пренос на природен гас.
- (9) Ако по завршувањето на постапката по објавениот повик и до завршување на времетраењето на РД склучени врз основа на повикот се јават нови економски оператори кои имаат интерес за склучување на РД со ОСППГ за купување и/или продавање на природен гас за балансирање, тие можат дополнително да ги достават сите потребни документи наведени во овој член и доколку ги исполнат условите да склучат РД со ОСППГ.

Откажување на постапката за купопродажба на природен гас

Член 18

ОСППГ има право да отфрли понуда или да го откаже процесот за купување и/или продавање на природен гас за балансирање без да мора да даде причина за тоа. Во случај на откажување, ОСППГ не е одговорен кон давателите на услугите за балансирање за било каква загуба, трошоци или штети (вклучително и без исклучок сите последични и/или индиректни штети, изгубена добивка, углед, деловни можности, антиципирани заштеди, трошоци за изработка на понуда, учество во процесот за доставување и евалуација на понуди).

Финансиски гаранции

Член 19

- (1) Давателот на услуги за балансирање во рок од пет дена од денот на склучувањето на РД доставува до ОСППГ финансиска гаранција во форма на банкарска гаранција или готовински депозит за квалитетно извршување на договорот во висина од 15.000 евра со важност од една година.
- (2) За секоја наредна година во периодот на важење на РД, пред истекот на важноста на финансиската гаранција, давателот на услуги за балансирање е должен да достави нова финансиска гаранција за наредната година со важност од една година.
- (3) Финансиските гаранции доставени од страна на давателот на услуги за балансирање, ОСППГ може да ги користи само за потребите на реализација на обврските на давателот на услуги за балансирање преземени со РД и КД кои произлегуваат од РД.

- (4) Со престанокот на важноста на РД, важечката финансиска гаранција му се враќа на квалификуваниот економски оператор, откако истиот ќе ги подмири сите финансиски обврски кон ОСППГ кои произлегуваат од процесот на купопродажба на природен гас за балансирање.

Индивидуално барање за доставување на понуди

Член 20

- (1) Пред секое купување и/или продавање на природен гас, ОСППГ испраќа преку електронска пошта или на друг соодветен начин барање за понуди (БП) до сите даватели на услуги за балансирање запишани во регистарот на Даватели на услуги за балансирање, најмалку 24 часа пред крајниот рок за доставување на понуда.
- (2) Доставувањето на БП, како и крајниот рок за доставување на понуди мора да биде во работен ден.
- (3) БП особено содржи:
- Рок (датум и време) и начин на доставување на понудите од страна на давателите на услуги за балансирање,
 - Балансен период за купување/продавање на природен гас,
 - Потребна количина на природен гас изразен во MWh, за целиот период на купување/продавање,
 - Рок за доставување информација за избор на најдобра понуда,
 - Посебни услови.

Поднесување понуди и промени во БП

Член 21

- (1) На доставеното барање за понуди, секој давател на услуги за балансирање има обврска да достави понуда за купување и/или продавање на природен гас преку електронска пошта, а во исклучителни случаи на технички проблеми со информатичко комуникацискиот систем ОСППГ користи други облици на комуникација за известување на понудувачите за начинот, постапката и роковите за доставување и евалуација на понудите.
- (2) ОСППГ има право да го продолжи рокот за доставување на понудите, да ја повтори или да ја поништи постапката.
- (3) ОСППГ навремено и соодветно на состојбата со информатичко комуникацискиот систем ги информира сите даватели на услуги за балансирање коишто доставиле понуди за причините за продолжување на рокот за доставување на понудите, како и за повторување или поништување на постапката.

Евалуација и избор на понуди

Член 22

- (1) ОСППГ ги подредува понудите за купување на природен гас за балансирање по редослед, прво понудите со најниска цена (листа на приоритетно подредување или Мерит ордер листа), се додека не се обезбедат потребните количини на природен гас.
- (2) ОСППГ ги подредува понудите за продажба на природен гас за балансирање по редослед, прво понудите со највисока цена (листа на приоритетно подредување или Мерит ордер листа), се до ослободување на системот од вишокот на енергија.
- (3) Во случај на повеќе од една понуда со иста цена, прво се подредува прво-доставената понуда.
- (4) Цените доставени од страна на давателите на услуги за балансирање се изразуваат во EUR/MWh, без ДДВ, заокружени на две децимални места.

- (5) Критериум за избор на најповолна понуда е најниска понуда (цена) при купување од страна на ОСППГ и највисока понуда (цена) при продавање на природен гас за балансирање од страна на ОСППГ.
- (6) За резултатите од евалуацијата на понудите се изготвува извештај за спроведената постапка врз основа на кој ОСППГ донесува одлука за избор на најповолни понуди и ја доставува до сите квалификувани економски оператори.

Потпишување на Купопродажен Договор

Член 23

- (1) Во рок од три работни дена од донесување на одлуката од член 22 од овие правила избраните даватели на услуги за балансирање со најповолна понуда потпишуваат КД со ОСППГ, којшто особено содржи податци за договорените трансакции како количина на природен гас, период на испорака и преземање, цена, услови на плаќање и начин на фактурирање.
- (2) Договорот потпишан од страна на ОСППГ се доставува по електронска пошта до избраниот давател на услуги за балансирање, додека потпишаните оригинални документи ќе бидат разменети преку препорачана пошта или курирска пошта.

Приговор од страна на економските оператори

Член 24

- (1) Секој економски оператор којшто има правен интерес за добивање на РД или КД има забелешки за направени пропусти или грешки во спроведувањето на постапката и не е задоволен од донесената одлука за избор на даватели на услуги за балансирање или одлука за избор на најповолен давател на услуги за балансирање може да бара правна заштита против одлуките, дејствијата и пропустите за преземање дејствија со доставување на образложен приговор по електронска пошта до ОСППГ во рок од два календарски дена од денот на приемот на известувањето за избор на квалификувани економски оператори или за избор на најповолен давател на услуги за балансирање.
- (2) ОСППГ донесува одлука по приговорот на економски оператор во рок од два дена, сметано од денот на приемот на приговорот и истата му ја доставува на подносителот на приговорот.
- (3) Економскиот оператор кој не е задоволен од одлуката на ОСППГ по однос на приговорот, може во рок од два дена, сметано од денот на приемот на одлуката да отпочне постапка за спор пред РКЕ која одлучува според постапката за решавање на спорови.
- (4) Постапката од став (2) на овој член не го одложува потпишувањето на РД, односно КД помеѓу ОСППГ и избраните даватели на услуги за балансирање, односно помеѓу ОСППГ и избраниот најповолен давател на услуги за балансирање.

Одговорност поради неисполнување на обврските

Член 25

- (1) Давателот на услуги за балансирање кој е избран за најповолен и којшто го склучил КД е должен во целост да ги исполни обврските за купување/продавање на природен гас за потребите на балансирање на системот на пренос на природен гас.
- (2) Ако избраниот давател на услуги за балансирање не го склучил КД должен е да му ги надомести настанатите трошоци на ОСППГ предизвикани од несклучување на КД. Во овој случај ОСППГ ќе склучи КД со следнорангираниот економски оператор, а разликата во цените ќе ја надомести економскиот оператор кој не го склучил КД и ќе плати договорна казна во износ од 5% од вредноста на КД што не го склучил.

- (3) Ако избраниот давател на услуги за балансирање не ја испорача и/или превземе договорената количина на природен гас дефинирана во КД, ОСППГ ќе ја активира доставената банкарска гаранција и ќе го раскине склучениот РД.
- (4) На избраниот давател на услуги за балансирање кој нема да потпише, или кој потпишал КД, но не ги исполнил договорните обврските, покрај активирањето на банкарската гаранција и покривање на сите настанати трошоци на ОСППГ, ОСППГ му изрекува забрана за учество во процесот за доставување на понуди во следните 12 месеци.
- (5) Ако ист давател на услуги за балансирање по истекот на периодот од 12 месеци повторно не склучи КД, ОСППГ од него ќе ја наплати разликата во цените помеѓу него и следно рангираниот економски оператор, ќе ја активира доставената банкарска гаранција и ќе го раскине склучениот РД.
- (6) Во случај на прекршување на одредбите и/или доколку давателите на услугите за балансирање не постапуваат согласно постапката пропишана со овие правила, или не ги исполнуваат обврските преземени со РД или КД, ОСППГ има право веднаш да го исклучи давателот на услуги за балансирање од процесот за купување и/или продавање на природен гас за балансирање.
- (7) Исклучувањето на давателот на услугите за балансирање согласно став (6) од овој член не го ослободува од исполнување на обврските од веќе склучените КД, кои се склучени пред сторените прекршувања.

Балансирање на системот за пренос на природен гас со системите за пренос на природен гас на соседните земји на точките на интерконекција

Општи одредби

Член 26

Балансирање на системот за пренос на природен гас со системите за пренос на природен гас на соседните земји на точките на интерконекција ОСППГ го врши на начин и со примена на постапки за:

- 1) поднесување номинации и реноминации за транспорт, обработка, отфрлање, усогласување со соседните оператори на преносни системи и потврда за транспортни номинации и реноминации поднесени од ОСППГ при влез и излез во точките на интерконекција;
- 2) општа размена на податоци во однос на процесот на поднесување номинации и реноминации;
- 3) обезбедување информации од страна на ОСППГ за оперативната балансна сметка користејќи ги податоците на балансните сметки на БОС;
- 4) распределба на почетни и конечни дебаланси и порамнување на оперативната балансна сметка;
- 5) уредување на физичкото (оперативно) балансирање на системот за пренос на природен гас од страна на ОСППГ.

Основни обврски и права на операторот на системот за пренос на природен гас и корисниците на мрежата

Член 27

- (1) ОСППГ врши комерцијално балансирање на пазарот на природен гас со покривање на разликите во количините на природен гас испорачани од корисникот на мрежата на соодветните влезни точки и количествата природен гас што тој корисник ги искористил на излезните места од мрежата во гасниот ден.
- (2) ОСППГ е одговорен за физичкото балансирање на мрежата за пренос на гас, преку преземање на збир на активности насочени кон обезбедување на ефективно функционирање на мрежата за пренос на гас во реално време, за да се обезбеди во секое време транспорт на гас од влезните точки на мрежата до нејзините излезни точки, со цел ефикасно и безбедно функционирање на мрежата и одржување во рамките на нејзиниот работен обем.

- (3) Физичкото балансирање вклучува активности поврзани со физичко неутрализирање на трговските дебаланси (резидуално балансирање) како и активности поврзани со обезбедување на оперативен интегритет на мрежата (оперативни мерки) и е во функција на трговското балансирање.
- (4) Заради остварување на обврската за балансирање на системот за пренос на природен гас и покривање на индивидуалните дебаланси на корисниците на мрежата ОСППГ купува и продава природен гас на начин и постапка уредени со овие правила.
- (5) Заради намалување на обврската на ОСППГ да презема дејствија за балансирање на точката на интерконекција, корисниците се одговорни за балансирање на нивните влезни количини и отстапувања во нивното балансирачко портфолио.
- (6) Дневните дебаланси дозволени од корисниците подлежат на наплата за дебаланс преку финансиско порамнување, додека преостанатото балансирање го врши ОСППГ со преземање на дејствија за балансирање.
- (7) Со цел да го намалат сопствениот дебаланс, корисниците можат да тргуваат со природен гас на ВТТ.
- (8) За определување на реалните потреби на системот се земаат предвид ресурсите со кои располагаат ОСППГ и БОС коишто треба ефективно да ги балансираат своите балансирачки портфолија.
- (9) Заради ефективно управување со балансирањето ОСППГ е обврзан да обезбеди соодветни информации на БОС, за да можат да преземат корективни активности за прилагодување на протокот на гас во текот на гасниот ден.
- (10) Корисниците на мрежата имаат право да побараат склучување на правно обврзувачки договор за пренос на природен гас со ОСППГ кој им овозможува да поднесуваат трговски номинации без разлика дали имаат договорен преносен капацитет.

Номинации и реноминации на точките на интерконекција

Член 28

Номинациите и реноминациите на точките за интерконекција ги содржат најмалку следните информации:

- Идентификација на точката на интерконекција;
- Насока на протокот на гас;
- Податоците за идентификација на корисникот и/или неговото балансирачко портфолио;
- Идентификациски податоци на договорната страна, корисникот и/или балансирачко портфолио на договорната страна;
- Време на почеток и крај на протокот на гас за кој се поднесува номинација или реноминација (почеток и крај на гасниот ден Д);
- Гасниот ден Д за кој се поднесува номинацијата;
- Количеството природен гас за коешто корисникот бара да се пренесе на гасниот ден Д изразено во kWh/d.

Налог за поднесување и обработка на номинации

Член 29

- (1) БОС доставува до ОСППГ номинација за гасниот ден Д најдоцна до 14:00 часот по Централно Европско Време (СЕТ време), на гасниот ден Д-1.
- (2) ОСППГ ја земе предвид последната номинација добиена од корисникот пред 14:00 часот по СЕТ време, на гасниот ден Д-1.
- (3) Крајниот рок за обработка на номинациите е од 14:00 до 16:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1 и во тој период ОСППГ ќе го извести корисникот за потврдените количини.

- (4) Ако БОС на достави номинација до 14:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1 ОСППГ го применува стандардното правило за номинација „нула“.

Налог за поднесување и обработка на реноминации

Член 30

- (1) БОС можат до ОСППГ да поднесат реноминации во рокот за поднесување реноминации, кој започнува во 16:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1, во 3:00 часот по СЕТ време на денот Д.
- (2) ОСППГ започнува циклус на обработка на реноминација за гасниот ден Д на почетокот на секој час во рокот од став (1) на овој член, при што почетокот на првиот циклус на обработка е во 17:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1.
- (3) Во секој циклус на обработка на реноминација, ОСППГ ја зема предвид последната реноминација добиена од БОС пред почетокот на циклусот на обработка на реноминација.
- (4) По спроведување на постапката за усогласување на номинации со соседните оператори на преносни системи ОСППГ го известува БОС за потврдените дневни количини во рок од два часа од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација.
- (5) Количините номинирани за транспорт за гасниот ден Д се распоредуваат по час, подеднакво за секој час, од почетокот до крајот на гасниот ден Д, а ако е поднесена реноминација, количините ќе бидат подеднакво распределени за преостанатите часови до крајот на гасниот ден Д.

Налог и услови за отфрлање на номинации и реноминации или за измена на бараното количество природен гас

Член 31

- (1) ОСППГ ја одбива номинацијата или реноминацијата во рок од два часа од почетокот на периодот на обработка на номинацијата или од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација, ако:
 - 1) не е во согласност со барањата за нивната содржина согласно член 28 од овие правила;
 - 2) е поднесена од лице различно од БОС;
 - 3) ако прифаќањето на номинацијата би резултирало со негативни количини за преостанатото време од гасниот ден и/или
 - 4) номинацијата го надминува алоцираниот капацитет на корисникот и во тој случај ОСППГ потврдува номинација на износот на доделениот капацитет.
- (2) ОСППГ може да одбие реноминација во рок од два часа од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација, ако количината го надминува алоцираниот капацитет на корисникот за преостанатите часови, освен ако реноминацијата се поднесува заради обезбедување на прекинлив капацитет понуден од ОСППГ.
- (3) ОСППГ може да одбие реноминација во рок од два часа од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација ако не се исполнети обврските во текот на денот наметнати од ОСППГ кон корисниците согласно член 50 од овие правила;
- (4) ОСППГ не може да одбие номинација или реноминација на БОС само затоа што предвидените влезови на корисникот на мрежата не се еднакви со неговите излези/преземања.
- (5) Ако ја да одбие реноминацијата, ОСППГ ја користи последната потврдена количина на корисникот на мрежата.
- (6) ОСППГ може да измени номинација и реноминација поради исклучителни настани или само во итни состојби, кога постои јасна опасност за безбедноста и стабилноста на системот и за секое такво дејствие ги известува РКЕ и корисниците.

Постапка за усогласување на номинации со операторите на соседните преносни системи**Член 32**

- (1) Освен ако поинаку не е договорено помеѓу операторите на преносните системи на соседните со меѓусебниот Договор за интерконекција, со номинациите и реноминациите ќе управуваат двата соседни оператори на точките за интерконекција, во согласност со следниве основни правила:
 - 1) кога се споредуваат номинациите доставени до двата оператори на преносни системи, во случај на разлика во номинираните количини се применува правилото на помалото.
 - 2) Операторот на преносниот систем кој ја контролира опремата за мерење и управување со проток ќе дејствува како иницирачки оператор на преносен систем, при што другиот ОСППГ ќе дејствува како усогласувачки оператор на преносен систем (matching system operator),
 - 3) Операторите на преносните системи ќе го земат предвид секое привремено намалување на капацитетот на едната или на двете страни на интерконекциската точка;
- (2) Операторите на преносните системи ќе ја спроведат постапката на усогласување по следниот редослед:
 - 1) Иницирачкиот оператор на преносен систем ја пресметува и поднесува номинацијата за обработен природен гас („преработените количини“) до соодветниот оператор во рок од 45 минути од почетокот на обработката на номинацијата, или од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација;
 - 2) Усогласувачкиот оператор на преносен систем ги пресметува и доставува потврдените количини на гас до иницирачкиот оператор во рок од 90 минути од почетокот на периодот на обработка на номинацијата, или од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација;
 - 3) Операторите ќе ги достават потврдените количини на природен гас до корисниците и ќе изготват распоред за проток на гас на точката за интерконекција најдоцна два часа од почетокот на номинацијата, период на обработка или почеток на циклусот на обработка на реноминација.
- (3) Времето за спроведување на номинација или реноминација од страна на операторите е два часа од почетокот на периодот на обработка на номинациите или од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација, соодветно.

Номинации и реноминации на БОС кон ОСППГ**Член 33**

- (1) Номинациите и реноминациите на влезните и излезните точки на корисниците ги содржат најмалку следните информации:
 - 1) идентификација на точка на влез/излез;
 - 2) насока на протокот на гас;
 - 3) податоци за идентификација на корисникот и/или портфолио за балансирање;
 - 4) податоци за идентификација на договорната страна, корисникот и/или балансирачкото портфолио на договорната страна
 - 5) времето на започнување и завршување на протокот на гас за кое се поднесува номинација или реноминација (почеток и крај на гасниот ден Д);
 - 6) гасен ден Д за кој се поднесува номинацијата; и
 - 7) количество природен гас што го бара корисникот да се пренесе на денот на гас Д, изразено во kWh/d за дневни номинации и реноминации
- (2) Заради обезбедување на сигурно функционирање на системот за пренос на природен гас, корисниците доставуваат податоци и во kWh/h за часовни номинации и реноминации.

Налог за поднесување и обработка на номинации**Член 34**

- (1) БОС доставува до ОСППГ номинација за гасниот ден Д најдоцна до 14:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1.
- (2) ОСППГ ќе ја земе предвид последната номинација добиена од корисникот пред 14:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1.
- (3) Крајниот рок за обработка на номинациите е од 14:00 до 16:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1 и во тој рок ОСППГ ќе го извести соодветниот корисник за потврдените количини.
- (4) Ако БОС на достави номинација до 14:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1 ОСППГ го применува стандардното правило за номинација „нула“.

Налог за поднесување и обработка на реноминации**Член 35**

- (1) БОС можат до ОСППГ да поднесат реноминации во рокот за поднесување реноминации, кој започнува во 16:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д-1, а завршува во 3:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д.
- (2) ОСППГ започнува циклус на обработка на реноминација за гасниот ден Д на почетокот на секој час во рокот од став (1) на овој член, при што првиот циклус на обработка ќе започне почеток во 17:00 часот по СЕТ време на гасниот дена Д-1.
- (3) Во секој циклус на обработка на реноминација, ОСППГ ја зема предвид последната реноминација добиена од БОС пред почетокот на циклусот.
- (4) ОСППГ го известува БОС за потврдените дневни количини во рок од два часа од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација.
- (5) Количините номинирани за транспорт за гасниот ден Д се распоредуваат по час, подеднакво за секој час, од почетокот до крајот на гасниот ден Д, а ако е поднесена реноминација, количините ќе бидат подеднакво распределени за преостанатите часови до крајот на гасниот ден Д.

Наредба и постапка за отфрлање на номинации и реноминации или за промена на бараното количество на природен гас**Член 36**

- (1) ОСППГ ја одбива номинацијата или реноминацијата во рок од два часа од почетокот на периодот на обработка на номинацијата или од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација, ако:
 - 1) не е во согласност со барањата за неговата содржина согласно член 33 од овие правила;
 - 2) е поднесена од лице различно од БОС;
 - 3) ако прифаќањето на номинацијата би резултирало со негативни количини за преостанатото време од гасниот ден и или
 - 4) номинацијата го надминува алоцираниот/доделениот капацитет на корисникот и во тој случај, ОСППГ потврдува номинација на износот на доделениот капацитет.
- (2) ОСППГ може да одбие реноминација во рок од два часа од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација ако со реноминацијата се надминува доделениот капацитет на корисникот за преостанатите часови, освен ако оваа повторна номинација се поднесува со цел да се побара прекинувачки (Interruptible) капацитет како што е понуден од ОСППГ.
- (3) ОСППГ може да одбие реноминација во рок од два часа од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација ако не се исполнети обврските во текот на денот наметнати од ОСППГ кон корисниците;

- (4) ОСППГ не може да одбие номинација или реноминација на корисник само затоа што предвидените влезови на овој корисник на мрежата не се еднакви со неговите излези/преземања.
- (5) Ако реноминацијата е одбиена, ОСППГ ќе го користи последното потврдено количество на корисникот на мрежата за гасниот ден Д.
- (6) ОСППГ може да измени номинација и реноминација во исклучителни случаи или само во итни сосостојби, кога постои јасна опасност за безбедноста и стабилноста на системот и за секое такво дејствие ги известува РКЕ и корисниците.

Доставување на потврдените количини до корисниците на мрежата

Член 37

- (1) ОСППГ ги доставува потврдените количини гас до БОС и изготвува распоред за проток на гас на соодветната интерконекциска точка најдоцна два часа од почетокот на периодот на обработка на номинациите или почетокот на циклусот на обработка на реноминација.
- (2) Времето за спроведување на номинација или реноминација од страна на ОСППГ е два часа од почетокот на периодот на обработка на номинациите или од почетокот на секој циклус на обработка на реноминација, соодветно

Размена на податоци со балансно одговорните страни

Член 38

- (1) За остварување на комуникација со БОС во постапките на поднесување, обработка и потврдување на номинации и реноминации, ОСППГ воведува и користи најмалку еден од следниве видови на размена на податоци:
 - 1) размена на податоци заснована на документи, каде што податоците се чуваат во датотеки, автоматски разменети помеѓу соодветните информациски системи;
 - 2) интегрирана размена на податоци каде што податоците директно се разменуваат помеѓу два апликативни програми на соодветните информациски системи; и
 - 3) интерактивна размена на податоци, каде што податоците се разменуваат во режим на дијалог со веб-базирана апликација во прелистувач.
- (2) За остварување на комуникација со БОС, ОСППГ развива и користи веб-базиран портал за корисници - платформа за објавување податоци и размена на информации.
- (3) БОС на свој трошок набавува технички уреди и софтвер за размена на податоци со ОСППГ.

Технички решенија за размена на податоци

Член 39

- (1) За секој вид на размена на податоци ОСППГ користи општи решенија за размена на податоци, составени од протокол, формат на податоци и мрежа:
 - 1) за размена на податоци базирана на документи:
 - протокол: AS4;
 - формат на податоци: Edig@s-XML;
 - 2) за интегрирана размена на податоци:
 - протокол: HTTP/S-SOAP
 - формат на податоци: Edig@s-XML
 - 3) интерактивен протокол за размена на податоци: HTTP/S.
- (2) Интернетот е мрежа која се користи за размена на сите видови податоци.
- (3) При итни непредвидени случаи, ОСППГ предвидува користење на алтернативни канали за размена на податоци.

Обезбедување информации за балансниот статус на корисниците**Член 40**

ОСППГ им обезбедува на корисниците на мрежата навремени и веродостојни информации во врска со нивниот балансен статус за да му се обезбеди можност на секој корисник да ги преземе соодветните активности за прилагодување на својот проток на природен гас со цел да се балансираат неговите влезови во однос на неговите излези на природен гас во соодветниот ден и да се минимизира неговиот дебаланс и потребата да се изврши какво било физичко балансирање;

Шема за обезбедување на информации**Член 41**

ОСППГ применува шема за обезбедување информации за влезовите и излезите на природен гас на корисникот на мрежата во текот на гасниот ден, при што:

- 1) За внатрешните мерни влезови до, и излезите од зоната за балансирање, каде што распределбата на корисникот на мрежата е еднаква на нејзината потврдена количина, ОСППГ нема да биде обврзан да обезбеди информациите различни од потврдената количина;
- 2) Во сите други случаи, за дневни и не-дневни измерени влезни и излезни количини на ден Д, ОСППГ треба да обезбеди за секој корисник, најмалку двапати на ден, во 11.30 и во 15.30 часот по СЕТ време, ажурирани информации за измерените или алоцираните/доделените измерени количини, барем за вкупните измерени влезови и вкупните излези, каде што секоја ажурирана информација се однесува на протокот на гас од почетокот на гас ден Д ;
- 3) Секое ажурирање се обезбедува во рок од два часа од крајот на последниот час на проток на гас;
- 4) Најдоцна до 12:00 часот по СЕТ време на гасниот ден Д+1, ОСППГ му обезбедува на секој корисник на мрежата информации во врска со неговите доделени почетни влезови и излези за гасниот ден Д и неговата почетна дневна количина на дебаланс;
- 5) ОСППГ му обезбедува на секој корисник на мрежата информации во врска со доделените конечни влезови и излези и конечната дневна количина на нерамнотежа најдоцна до 16:00 часот по СЕТ време на четвртиот ден од месецот што следи по месецот за известување.

Виртуелна трговска точка**Член 42**

- (1) ОСППГ воведува и одржува Виртуелни трговски точки (ВТТ) за секоја балансна зона на мрежи за пренос на природен гас на територијата на Република Северна Македонија.
- (2) Корисниците на мрежата и трговците со гас можат да купуваат и продаваат природен гас во ВТТ за соодветната балансна зона и заради намалување на дебалансот на нивните балансни сметки.
- (3) ОСППГ може да тргува со природен гас на ВТТ ако е тоа потребно за преземање на дејствија за балансирање.
- (4) Трансакциите за купопродажба на природен гас на ВТТ се вршат по цени за кои страните слободно се договараат.

Договор за учество во Виртуелната трговска точка**Член 43**

- (1) Со склучувањето на договорот за учество во Виртуелна трговска точка помеѓу ОСППГ и корисниците кои имаат преносен капацитет или трговците регистрирани на ВТТ, корисниците на мрежата и трговците се стекнуваат со право да тргуваат на ВТТ како регистрирани корисници и да поднесуваат известувања за трансакцијата до ОСППГ.
- (2) ОСППГ на својата веб страница го објавува моделот на договорот за учество на ВТТ којшто треба да ги содржи најмалку следните елементи:

- 1) предмет на договорот, правата и обврските на неговите страни;
 - 2) партиципација, рокови, фактурирање и плаќања;
 - 3) услови, налог и рокови за оперативна размена на информации за склучување трансакции на ВТТ;
 - 4) казни во случај на неисполнување на обврските од страна на договорните страни.
- (3) ОСППГ на својата веб страница ги објавува најмалку следните информации во врска со ВТТ:
- 1) список на регистрирани корисници што содржи информации за називот, идентификациски број, датум на регистрација и податоци за статусот,
 - 2) вкупниот број на склучени трансакции со природен гас за гасниот месец, најдоцна до 10-ти ден од следниот гасен месец и
 - 3) обемот на физичката количина природен гас, купена и продадена на ВТТ во енергетски единици (kWh).
- (4) ОСППГ е должен да ги ажурира информациите наведени во став (3) од овој член.

Трансакциите на Виртуелната трговска точка

Член 44

- (1) Трансакција на пренос на природен гас помеѓу две балансирачки портфолија на регистрирани корисници на ВТТ во рамките на балансната зона се врши со доставување на известувања за трансакциите за купопродажба до ОСППГ за соодветниот гасен ден и тоа за ден однапред или во тек на гасниот ден, кој ги распределува количините според известувањата на соодветните портфолија.
- (2) ОСППГ го специфицира и го објавува на својата веб страница распоредот за поднесување, повлекување и изменување на известувањата за трансакциите.
- (3) Времето за обработка на известувањата за трансакции од страна на ОСППГ е до два часа, по што потврдата за трансакцијата ОСППГ по електронска пошта ја доставува до регистрираните корисници.
- (4) Секое известување за трансакцијата на ВТТ треба да ги содржи најмалку следните информации:
 - 1) ID на трансакција (единствен број);
 - 2) гасен ден во кој се тргува со природниот гас;
 - 3) договорни страни (EIC кодови) / соодветните портфолија за балансирање;
 - 4) датум и час на склучување трансакција;
 - 5) вид на трансакција (купување/продажба);
 - 6) количина изразена во kWh.
- (5) По добивање на известувањата за трансакциите за купување и продажба ОСППГ утврдува дали количините наведени во известувањата се еднакви, по што ги распределува/алоцира овие количини на соодветните портфолија, и тоа:
 - 1) како излез од балансирачкото портфолио на корисникот кој поднесува известување за трансакцијата за продажба или
 - 2) како влез во балансирачкото портфолио на корисникот кој поднесува известување за трансакцијата за купување.
- (6) Кога количините наведени во известувањата за трансакцијата не се еднакви, ОСППГ ја распределува/алоцира помалата количина наведена во известувањата за трансакцијата.
- (7) Секој регистриран корисник на ВТТ може да поднесе известување за трансакцијата за секој гасен ден, без разлика дали има поднесено номинација на влезните или излезните места за истиот гасен ден.
- (8) Количините на природен гас наведени во известувањето за трансакцијата се вклучуваат во номинацијата или реноминацијата.

Алокација на дебаланси од корисниците на мрежата**Член 45**

- (1) ОСППГ на својата веб страница им обезбедува на корисниците на мрежата информации во врска со статусот на нивната балансна сметка за гасниот ден Д на ниво на оперативни информации, со цел навремено преземање корективни дејствија заради минимизирање на нивниот дебаланс за соодветниот гасен ден, преку доставување реноминации или склучување трансакција за купопродажба на природен гас на ВТТ, како и на платформата за трговија со природен гас.
- (2) Ако корисникот на мрежата не ги преземе корективните дејствија од став (1) на овој член или се утврди постоење на дебаланс, ОСППГ го определува износот на почетниот и конечниот дебаланс во согласност со Методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање која е содржана во Прилог I и е составен дел на овие правила.

Финансиско порамнување на дневни дебаланси**Член 46**

- (1) Сите дневни дебаланси финансиски се порамнуваат со наплата од, или со исплата на балансната сметка на соодветниот корисник.
- (2) Надоместоците за дебаланс акумулирани на финансиската сметка се порамнуваат на месечна основа со плаќања од, или со плаќања кон корисниците на мрежата.
- (3) На почетокот на секој месец финансиската сметка се сведува на нула, а во неа почнуваат да се акумулираат дневните трошоци за дебаланс за новиот месец.
- (4) Издавањето на фактура од страна на ОСППГ или од страна на БОС е во согласност со Методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање.

Оперативно балансирање**Член 47**

- (1) Оперативното балансирање на мрежата за пренос на гас претставува физичко неутрализирање на разликите помеѓу вкупните количини на природен гас испорачани на влезните точки на мрежата за пренос на гас и вкупните количества на природен гас што се на излез од мрежата за пренос на гас за истиот период.
- (2) Физички дебаланс на мрежата за пренос на гас настанува кога вкупните влезови на природен гас во мрежата се разликуваат од вкупните излези во текот на соодветниот ден.
- (3) ОСППГ презема активности за промена на влезовите или излезите на природен гас со цел да се одржи мрежата за пренос на гас во нејзините оперативни граници.

Балансирање во случај на физички дебаланс**Член 48**

- (1) Во случај на настанување на физички дебаланс на мрежата, ОСППГ врши балансирање со преземање на една или повеќе од следните мерки:
 - 1) склучување краткорочни трансакции (ден однапред или во текот на денот) за пренос на природен гас со други учесници на пазарот за балансирање на платформата за тргување, при што трансакциите се склучуваат по најниска понудена куповна цена и по највисока продажна цена;
 - 2) складирање и/или користење акумулирани количества природен гас во мрежата за пренос на гас, (linerack);
 - 3) користење услуги за балансирање и има право да склучува договори за снабдување со природен гас на влезната точка на преносната гасна мрежа, со рок на важност најмногу една година, при што договорите ќе се склучуваат со примена на транспарентни, недискриминаторни и пазарно засновани постапки, земајќи го предвид максималниот износ на очекуваните дебаланси на природен гас во мрежата за пренос на гас.

- (2) ОСППГ врши годишна анализа на користењето на услугите за балансирање во споредба со употребата на краткорочни производи на ВТТ и објавува информации во врска со преземените постапки за користење на услуги за балансирање.

Постапување во случај на неможност за физичко балансирање

Член 49

Во случај на објективна спреченост на ОСППГ да ги преземе мерките за балансирање според член 48 од овие правила, при што кумулативниот дебаланс на мрежата за пренос на гас го надминува однапред дефинираниот лимит на ОСППГ што резултира со неможност физички да се балансира преносниот систем и/или го загрозува неговиот интегритет и оперативна безбедност, ОСППГ презема активности за воведување на рестриктивен режим, суспендирање или ограничување на потрошувачката на природен гас. Кумулативното салдо ќе се определи и ќе се објави на веб-страницата на ОСППГ.

Воведување на обврски во текот на денот за корисниците на мрежата

Член 50

- (1) Со цел да ги поттикне корисниците на мрежата да управуваат со нивната сметка во текот на денот заради обезбедување на интегритетот на мрежата за пренос и да се минимизира потребата од преземање акции за балансирање од страна на ОСППГ, ОСППГ може да им наметне на корисниците на мрежата обврски во текот на денот, и тоа:
- 1) Обврска во текот на денот за целиот систем со која се поттикнуваат корисниците на мрежата да ја задржат преносната мрежа во нејзините оперативни граници преку определување на:
 - оперативните граници во кои треба да остане преносната мрежа;
 - активностите што корисниците на мрежата можат да ги преземат за одржување на преносната мрежа во рамките на оперативните граници;
 - дејствијата за балансирање коишто ги презема ОСППГ кога ќе се приближат или достигнат оперативните граници на преносната мрежа;
 - припишувањето на трошоците и/или приходите на корисниците на мрежата и/или последиците врз дневната позиција на овие корисници на мрежата што произлегуваат од активностите за балансирање преземени од ОППСГ;
 - наплата која ќе се заснова на поединечната дневна позиција на корисникот на мрежата.
 - 2) Балансирачко портфолио како обврска во текот на денот со која се поттикнуваат корисниците на мрежата да ја задржат својата индивидуална позиција во текот на гасниот ден во однапред дефиниран обем преку определување на:
 - обемот во кој треба да остане секое поединечно балансирачко портфолио и начинот на определување на обемот;
 - последиците за корисниците на мрежата кои не остануваат во определениот обем и, онаму каде што е соодветно, детали за тоа како се добива соодветната наплата;
 - поврзаната наплата која ќе се заснова на индивидуалната дневна позиција на корисникот на мрежата.
 - 3) Влезно-излезно место како обврска во текот на денот со која се поттикнуваат корисниците на мрежата да го ограничат протокот на гас или варијацијата на протокот на гас под специфични услови на одредени влезно-излезни точки како дополнителна обврска на обврските содржани во договорите за пренос на гас склучени со ОСППГ, при што се определуваат:
 - границите во протокот на гас и/или варијацијата на протокот на гас;

- влезна и/или излезна точка или групи на влезни и/или излезни точки на кои се применуваат таквите ограничувања;
- условите под кои ќе се применуваат таквите ограничувања;
- последиците од непридржувањето кон таквите ограничувања.

Барања за воведување на обврски во текот на денот за корисниците

Член 51

- (1) ОСППГ може да и предложи на РКЕ воведување на обврска или комбинација на обврски наведени во член 50 од овие правила, под услов предложените обврски да ги исполнуваат следните критериуми:
 - 1) Обврската во текот на денот и поврзаната дневна наплата нема да претставува непотребна бариера за прекуграничната трговија и за новите корисници на мрежата кои отпочнуваат со учество на пазарот на природен гас;
 - 2) Обврската во текот на денот ќе се применува само кога на корисниците на мрежата им се обезбедуваат соодветни информации пред да се примени потенцијална наплата во текот на денот во врска со нивните влезни и/или излезни повлекувања и да имаат средства да одговорат за да управуваат со нивната изложеност на обврската;
 - 3) Главните трошоци што треба да ги направат корисниците на мрежата во однос на нивните обврски за балансирање се однесуваат на нивната позиција на крајот од гасниот ден;
 - 4) колку што е можно, трошоците во текот на денот треба да ги одразуваат трошоците на ОСППГ за преземање на поврзани дејствија за балансирање;
 - 5) Обврската во текот на денот нема да резултира со финансиско подмирување на корисниците на мрежата на позиција на нула во текот на гасниот ден;
 - 6) Придобивките од воведувањето на обврската во текот на денот во однос на економско и ефикасно функционирање на преносната мрежа ги надминува сите потенцијални негативни влијанија од тоа, вклучително и врз ликвидноста на тргувањето на виртуелната трговска точка.
- (2) ОСППГ може да предложи различни обврски во текот на денот за различни категории на влезни или излезни точки со цел да се обезбедат поефективни поттикнувања за различните категории корисници на мрежата, со цел да се избегнат вкрстените субвенции.
- (3) За секоја обврска во текот на денот што има намера да ја воведи, ОСППГ ќе изврши консултации со засегнатите страни, вклучително и РКЕ, операторите на дистрибутивните системи и ОСППГ во соседните балансни зони.
- (4) По завршувањето на постапката за консултации од став (3) на овој член ОСППГ изготвува финален предлог и анализа на:
 - 1) неопходноста од воведување на обврска во текот на денот, земајќи ги предвид карактеристиките на преносната мрежа и флексибилноста што му е достапна на ОСППГ преку купување и продажба на краткорочни стандардизирани производи или користење на услуги за балансирање;
 - 2) достапните информации кои им овозможуваат на корисниците на мрежата навремено да управуваат со нивните позиции во рамки на гасниот ден;
 - 3) очекуваното финансиско влијание врз корисниците на мрежата;
 - 4) ефектот врз новите корисници на мрежата кои отпочнуваат со учество на пазарот на природен гас, вклучувајќи ги и негативните влијанија врз пазарот;
 - 5) ефектот врз прекуграничната трговија, вклучувајќи го потенцијалното влијание врз балансирањето во соседните балансни зони;
 - 6) влијанието врз краткорочниот пазар на големо на гас и неговата ликвидност;
 - 7) недискриминаторноста на предложената обврска во текот на денот.

- (5) ОСППГ го доставува финалниот предлог и анализата до РКЕ и го објавува на својата веб страница водејќи сметка за заштита на доверливите информации.
- (6) РКЕ во рок од шест месеци од денот на приемот на финалниот предлог и анализата донесува одлука за одобрување или одбивање на барањето на ОСППГ за воведување на обврска во текот на денот.

Преодни одредби

Член 52

- (1) Корисниците на мрежата кои на денот на стапување во сила на овие правила сеуште имаат неискористени капацитети на природен гас во системот, во вид на акумулација во системот за пренос "inperack", ќе можат овие капацитети да ги искористат за порамнување на својата балансна сметка.
- (2) По исклучок од одредбата од член 3, точка 16 во периодот до 1.10.2023 година гасен ден е периодот од 08:00 часот по СЕТ време до 08:00 часот по СЕТ време наредниот ден, при што за одделни точки на влез или излез од системот за пренос овој преоден период може да заврши и пред 1.10.2023 ако од страна на ОСППГ соодветните услови бидат исполнети порано, за што ОСППГ навремено ги информира корисниците на системот на пренос.
- (3) РД склучени со квалификуваните економски оператори по основа на претходно објавени повици ќе продолжат да важат и понатаму се додека квалификуваниот економски оператор и ОСППГ не ги откажат или ако квалификуваниот економски оператор не ги прекрши обврските од РД.
- (4) До 30 јануари 2023 година БОС, до ОСППГ, доставува номинации и реноминации согласно постапката од овие правила, кои се изработуваат во соработка помеѓу БОС и ОСППГ.
- (5) Со денот на влегување во сила на овие правила престануваат да се применуваат одредбите од член 12 став (3), како и членовите 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 и 26 од Мрежните правила за пренос на природен гас („Службен весник на РМ“ бр. 45/2009).

Завршна одредба

Член 53

Овие правила се објавуваат во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применуваат од 1 јануари 2023 година.

Бр. 0302-2527/1
27 декември 2022 година
Скопје

ГА – МА - Скопје
Извршен директор,
Александар Арсиќ, с.р.

ПРИЛОГ I**МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ЦЕНИ ЗА УСЛУГИТЕ ЗА БАЛАНСИРАЊЕ****Поглавје 1: Методологија за пресметување на дневни надоместоци за нерамнотежа****Општи одредби****Член 1**

- (1) Методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање (Методологијата) ги дефинира постапката, роковите и условите што треба да ги следи ОСППГ за пресметување на финансискиот надоместок за направените отстапувања на балансите групи претставени од БОС.
- (2) Целта на методологијата е да ги одразува реалните трошоци направени за балансирање гарантира како и дефинирање на недискриминаторски финансиски надоместоци за направените отстапувањата на БОС преку создавање на стимулации за корисниците на системот за пренос на природен гас за ефикасно балансирање на нивните балансни портфолија.
- (3) Кога БОС дејствува во име на балансна група, тогаш одредбите од Методологијата се применуваат на балансната група како целина. Одговорност на БОС во рамките на балансната група, е да ги распределува количините, отстапувањата и надоместоците, во согласност со договорот за членство во балансна група.
- (4) Сите разменети информации се однесуваат на целата група (номинации, доделени количини). Дополнително, влезните/излезните точки на БОС се однесува на влезните/излезните точки на кои сите членови на балансната група имаат договорен капацитет.
- (5) ОСППГ води посебна балансна сметка за неутралност како финансиска сметка со цел да се постигне неутралност во однос на приходите и расходите за дејствијата за балансирање преземени од ОСППГ.

Пресметка на дневни отстапувања**Член 2**

- (1) За секој гасен ден D , ОСППГ ја пресметува количина на отстапувања (Δi) на БОС, со одземање на неговите првично доделени количини преземени на излезните точки од неговите првично доделените количини, испорачани на влезните точки за гасниот ден D според следната формула:

$$\Delta i = Q_i^{en} - Q_i^{ex}$$

Каде:

Q_i^{en} : Збир на првично доделени количини на природен гас на БОС за сите влезни точки од неговото балансно портфолио за гасниот ден D ;

Q_i^{ex} : Збир на првично доделени количини на природен гас на БОС за сите излезни точки од неговото балансно портфолио за гасниот ден D ;

- (2) Ако вредноста на Δi за гасниот ден е позитивна, се смета дека БОС има позитивно отстапување за тој гасен ден. Ако вредноста на Δi за гасниот ден е негативна, се смета дека БОС има негативно отстапување за тој гасен ден.
- (3) ОСППГ изготвува предлог пресметка на БОС за отстапувањата во гасниот ден D и најдоцна до 12 часот СЕТ наредниот гасен ден $D+1$ преку електронска пошта или електронска платформа ја доставува на БОС,

- (4) Во периодот помеѓу 12 часот СЕТ од денот $D+1$ и 12 часот СЕТ на 4-тиот ден во месецот што следи ($M+1$) по пресметковниот ден од месецот M , првичната пресметка за отстапување на БОС за било кој гасен ден, може да се промени како резултат на промена на првично доделените количини на влезните и излезните точки од баланското портфолио на БОС за соодветниот гасен ден. Причини за промена може да бидат грешки во ИТ-рутинските процедури, во протоколите за известување за доделување на количините помеѓу БОС на влезните и излезните точки, човечка грешка или откриени отстапувања од дозволените опсеги на точност во отчитувањата на уредите за комерцијално фискално мерење.
- (5) БОС има право на приговор до ОСППГ поради променетите количини. ОСППГ донесува образложена одлука за прифаќање или одбивање, односно отфрлање на приговорот.
- (6) ОСППГ изготвува финална пресметка на отстапувањата за секоја БОС за секој гасен ден од претходниот месец M , по конечната распределба на донесените и преземените количини за соодветниот ден, според следната формула:

$$\Delta f = Q_f^{en} - Q_f^{ex}$$

Каде:

- 1) Q_f^{en} : Збир на конечно распределените количини на природен гас на БОС за сите влезни точки во гасниот ден D , определена според следната формула:

$$Q_f^{en} = Q_i^{en} + q^{en}$$

каде:

Q_i^{en} : Збир на првично доделени количини на природен гас на БОС за сите влезни точки од неговото балансно портфолио за гасниот ден D ;

q^{en} : Прилагодување на дневните доделени количини за влезните точки согласно процедурата за реноминација (позитивна или негативна) за гасниот ден D .

- 2) Q_f^{ex} : Збир на првично доделени количини на природен гас на БОС за сите излезни точки од неговото балансно портфолио за гасниот ден D ;

$$Q_f^{ex} = Q_i^{ex} + q^{ex}$$

каде:

Q_i^{ex} : Збир на првично доделени количини на природен гас на БОС за сите излезни точки од неговото балансно портфолио за гасниот ден D ;

q^{ex} : Прилагодување на дневните доделени количини за излезните точки согласно процедурата за реноминација (позитивна или негативна) за гасниот ден D .

- (7) До 16 часот од 4-тиот гасен ден во месецот $M+1$, ОСППГ преку електронска пошта или електронска платформа до секоја БОС ја испраќа финалната месечна пресметка за отстапување за секој гасен ден, вклучувајќи ги и количините од сите прифатени приговори.
- (8) Во случај да предлог пресметката и финалната пресметка за отстапување за секој гасен ден се различни, пресметаните надоместоци за отстапувањата за секој гасен ден повторно се пресметуваат, и оваа повторна пресметка се заснова на финални пресметки за отстапувања.
- (9) Отстапувања за секој гасен ден подлежат на финансиско порамнување на финансиската сметка на соодветната БОС, а за секој ден од месецот билансот на финансиската сметка се менува за износите пресметани според формулите:

- а. Ако отстапувањето во гасниот ден е позитивен:

$$C^D = ABS(\Delta^D) P_{NGB}^P$$

- б. Ако отстапувањето во гасниот ден е негативно:

$$C^D = -ABS(\Delta^D) P_{NGB}^N$$

Каде:

C^D – Сума на расчистувањето (clearance) на дневната нерамнотежа, во МКД;

P_{NGB}^P – цената на природниот гас за балансирање во случај на позитивен дебаланс за денот D во МКД/MWh;

P_{NGB}^N – цената на природниот гас за балансирање во случај на негативен дебаланс за денот D во МКД/MWh;

$ABS(\Delta^D)$ – апсолутна вредност на утврдениот дебаланс за денот D , MWh.

Пресметка на дневната цена на природниот гас за балансирање

Член 3

- (1) ОСППГ ја пресметува цената на порамнување на отстапувањата за секој гасен ден
 (2) Ако ОСППГ го купува природниот гас за балансирање на системот на платформата за тргување со природен гас, цената на природниот гас за балансирање во случај на:

- 1) Позитивен дебаланс за денот D е еднаква на пониската од следните вредности:

а. најниската цена од сите тргувања на платформата за гасниот ден кога ОСППГ купил природен гас ; или

б. вредност пресметана согласно формулата:

$$\frac{\sum_i^n P_i V_i}{\sum_i^n V_i} - SA \circ \frac{\sum_i^n P_i V_i}{\sum_i^n V_i}$$

Каде:

P_i – цена според i -тото тргување за денот МКД/MWh;

V_i – волумен според i -тото тргување за денот, во MWh;

SA – мало прилагодување

- 2) Негативен дебаланс за денот D е еднаква на повисоката од следните вредности:

а. највисоката цена од сите тргувања на платформата за тргување со природен гас, каде што операторот е учесник за соодветниот гасен ден;

б. вредност создадена според формулата:

$$\frac{\sum_i^n P_i V_i}{\sum_i^n V_i} + SA \circ \frac{\sum_i^n P_i V_i}{\sum_i^n V_i}$$

Каде:

P_i – цена според i -тото тргување за денот МКД/MWh;

V_i – волумен според i -тото тргување за денот, во MWh;

SA – мало прилагодување.

- (3) Ако природен гас за балансирање се набавува од давателите на услуга за балансирање цените на природниот гас за балансирање се одредуваат во случај на:

- 1) Позитивно отстапување во согласност со формулата:

$$P_{NGB}^P = P_{PP} - SA \circ P_{PP}$$

- 2) Негативно отстапување во согласност со формулата:

$$P_{NGB}^P = P_{PP} + SA \circ P_{PP}$$

Каде:

P_{PP} – Продажната цена на природен гас, согласно приоритентата листа (мерит ордер);

SA – мало прилагодување.

- (4) Малото прилагодување изнесува 10%.

Поглавје 2: Методологија за пресметување на надоместок за неутралност**Општи одредби****Член 4**

- (1) ОСППГ нема да има добивка или загуба со плаќање и примање на дневните надоместоци за отстапување, дневните наплати, трошоци за балансирање и други давачки поврзани со неговите дејствијата за балансирање преземени од ОСППГ за исполнување на обврските од овие правила.
- (2) ОСППГ на правичен, недискриминаторски и транспарентен начин на БОС му наплатува или исплатува надоместоци кои директно произлегуваат од дејствијата за балансирање што ги презема ОСППГ во согласност со оваа методологија.
- (3) Методологијата од став (2) на овој член вклучува и мерки за управување со кредитниот ризик за да се намали ризикот на ОСППГ за неисполнување на обврските за плаќање за надоместоците за неутралност.
- (4) Кога БОС дејствува во име на балансна група, тогаш одредбите од методологијата од став (2) на овој член се однесуваат на балансната група како целина. Во рамките на членовите на балансната група, одговорност на БОС е да ги распредели трошоците за неутралност и да ги прима финансиските гаранции од секој член на балансната група, во согласност со договорот за член на балансната група.

Категории на трошоци и приходи вклучени во надоместокот за неутралност**Член 5**

- (1) Надоместокот за неутралност ги вклучува само трошоците и приходите кои директно произлегуваат од дејствијата за балансирање што ги врши ОСППГ.
- (2) Надоместокот за неутралност ги вклучува следните категории на трошоци:
 - 1) Трошоци кои произлегуваат од извршување на дејствијата за балансирање од страна на ОСППГ (купување на гас за балансирање, вклучително и гас за физичко балансирање);
 - 2) Трошоци кои произлегуваат од користење на влезните и излезните точки на преносниот систем од страна на ОСППГ за извршување на активностите за балансирање;
 - 3) Плаќања на БОС од страна на ОСППГ, поради нивните позитивни отстапувања.
 - 4) Други трошоци поврзани со активностите за балансирање, како што се:
 - Трошоци за развој и одржување на електронската платформа за балансирање,
 - Трошоци за пристап до платформи за тргување на која учествува ОСППГ,
 - Трошоци за трансакции поврзани со купување или продажба на природен гас од страна на ОСППГ на платформи за тргување,
 - годишни амортизации на средствата со кои се вршат активностите за балансирање, итн;
 - 5) Задоцнети плаќања за надоместоци за отстапување или неутралност кои не се покриени со финансиската гаранција обезбедена од соодветните БОС.
- (3) Надоместокот за неутралност ги вклучува следните категории на приходи:
 - 1) Приходи остварени од извршување на дејствија за балансирање од страна на ОСППГ (продажба на гас за балансирање);
 - 2) Приходи остварени од користење на влезните и излезните точки на преносниот систем од страна на ОСППГ за извршување на активностите за балансирање;
 - 3) Плаќања на ОСППГ од страна на БОС, поради нивните негативни дебаланси.

Пресметка на надоместок за неутралност

Член 6

- (1) ОСППГ води посебна сметка (сметка за неутралност), во која:
 - 1) ги наплатува сите свои трошоци поврзани со балансирањето, во согласност со категориите на трошоци дефинирани во член 8,
 - 2) ги кредитира сите свои приходи поврзани со балансирањето, во согласност со категориите на приходи дефинирани во член 8.
- (2) Надоместокот за неутралност за секој период на порамнување на сметката за неутралност се пресметува со следната формула:

$$NBC = \frac{R_B - C_B \pm C_O}{2 * FQT}$$

Каде:

NBC – надоместок за неутралност на балансирањето, во МКД/MWh;

R_B – приходи остварени од активностите за балансирање во периодот на порамнување на сметката за неутралност;

C_B – трошоци за извршување на активностите за балансирање во периодот на порамнување на сметката за неутралност;

C_O – корекција на преплатување/потплаќање при порамнување на сметката за неутралност за балансирањето од претходниот период на порамнување (позитивна или негативна промена на салдото на сметката за неутралност на крајот на крајот на претходниот период на порамнување).

FQT-Прогнозирани количини на природен гас што се транспортираат преку системот за пренос на природен гас во периодот на порамнувањето во MWh.

- (3) ОСППГ ќе го користи салдото на сметката за неутралност на крајот на секој период на порамнување на сметката за да го пресмета финансискиот биланс за извршените активности за балансирање во тој период.
- (4) Периодот на порамнување го утврдува ОСППГ и може да биде од 3 до 12 месеци.
- (5) Утврденото финансиско салдо од извршените активности за балансирање со позитивен или негативен предзнак се собира во сметката за неутралност за балансирање.
- (6) Ако финансиското салдо е негативно, што означува дефицит на сметката за неутралност, тогаш БОС треба да плати надоместок за неутралност на ОСППГ. Ако финансиското салдо е позитивно, што означува вишок на сметката за неутралност, тогаш ОСППГ треба да плати надоместок за неутралност на БОС.
- (7) ОСППГ се стреми да постигне нулта вредност на сметката за неутралност и пред почетокот на секој период на порамнување презема активности за ослободување на целата или на дел од збирната вредност.
- (8) ОСППГ ослободува/компензира дел или цела од збирната вредност во текот на секој период на порамнување преку наплата на надоместок за неутралност.
- (9) Надоместокот за неутралност за балансирање се наплаќа на секое влезно и излезно место на системот за пренос на природен гас врз основа на доделените/алоцираните количини на природен гас. Тарифата за неутралност може да биде со позитивен или негативен знак што ќе биде спротивен на расчистената сума на сметката за неутралност.

- (10) Наплатените суми (со позитивен или негативен предзнак) кои ја порамнуваат сметката за неутралност се прикажуваат во посебен ред во фактурите што ги издава ОСППГ за услугите за пристап и транспорт преку системот за пренос на природен гас.

Поглавје 3: Порамнување на нерамнотежата, фактурирање и плаќање

Порамнување на отстапување, фактурирање и плаќање

Член 7

- (1) ОСППГ води финансиска балансна сметка за секоја БОС, каде што ги собира дневните финансиски порамнувања на отстапувања согласно став 7 од член 4. Сите надоместоци за отстапување се предмет на дневно финансиско порамнување и се внесуваат во финансиската балансна сметка.
- (2) Трошокот за отстапувања во секој гасен ден се запишува во финансиската сметка и се пресметуваат на месечна основа, при што секоја Страна (ОСППГ или БОС) издава фактура за природниот гас продаден за балансирање во текот на претходниот месец.
- (3) На почетокот на секој месец, финансиската сметка се ресетира на нула, и во неа од почеток почнуваат да се собираат трошоците за отстапување во секој гасен ден за новиот месец.
- (4) Месечната фактура се утврдува како збир од сите надоместоци од продажбата на природен гас за балансирање на отстапувањата за секој гасен ден и соодветните цени за отстапување за тој гасен ден.
- (5) За пресметување на вредноста на месечната фактура, ОСППГ изготвува Рекапитулар за порамнување на отстапувањата по денови во месецот за БОС во рок од 2 дена од датумот на пресметување на финалната распределба на количините за отстапување и го доставува до БОС преку електронска пошта или преку електронска платформа.
- (6) БОС има право на приговор на Рекапитуларот за порамнување или на дел од него и да достави дополнителни докази поради кои бара негова промена. Приговорот не ја одлага обврската на БОС да издаде фактура врз основа на Рекапитуларот за порамнување.

Поглавје 4: Правила за управување со кредитниот ризик

Воставување финансиска сигурност

Член 8

- (1) Секоја БОС мора да обезбеди финансиска гаранција во корист на ОСППГ, за да го ублажи ризикот од неплаќање на фактурите од страна на БОС издадени од ОСППГ за надоместоците за нерамнотежа и/или надоместоци за неутралност.
- (2) Финансиската гаранција од страна на БОС може да биде во една од следните форми:
 - 1) Неотповиклива и безусловна банкарска гаранција, која се плаќа на првото барање на ОСППГ.
 - 2) Депозит во готовина на банкарска сметка назначена од ОСППГ во договорот за балансирање.
- (3) Финансиската гаранција треба да важи од датумот на важност на Договорот за балансирање. Ослободувањето ќе се изврши како што е прецизирано во Договорот за балансирање.
- (4) Во случај да БОС – корисници на системот за пренос на природен гас не ги исполнат своите обврски за управување со финансиската сигурност, ОСППГ има право да го ограничи или прекине обезбедувањето на пристап и транспорт на природен гас, за да ги ограничи финансиските загуби од балансирањето.

Износ на финансиска гаранција**Член 9**

- (1) Износот на финансиската гаранција при потпишување на Договорот за балансирање се одредува во висина од најмалку 10% од месечната количина на природен гас, која БОС ќе ја повлече од преносниот систем, за месецот со најголемо количество природен гас, според годишната номинација на БОС и просекот на дневниот надоместок (цена) за дебаланс, дефиниран во Методологијата за пресметување на дневниот надоместок за дебаланс.
- (2) Доколку месечната надоместок за нерамнотежа е негативен, и вредноста ја надминува постојната вредност на финансиската сигурност, тогаш ОСППГ може да побара од БОС да ја зголеми финансиската гаранција, до износот на месечниот надоместок за дебаланс.
- (3) БОС мора да ја прилагоди финансиската гаранција во рок од 10 работни дена од приемот на соодветното известување од страна на ОСППГ.
- (4) До 15 дена пред почетокот на секоја гасна година, ОСППГ повторно го пресметува износот на финансиската гаранција на секоја БОС, според начинот од став 1 на овој член. Финансиската гаранција на секоја БОС потоа се прилагодува соодветно, до 5 дена пред почетокот на гасната година.
- (5) Доколку, во период од изминатите 3 месеци, нивото на финансиска гаранција на БОС не е зголемено, БОС може да побара од ОСППГ намалување на финансиската гаранција, под услов да нема неподмирени фактури во текот на тековната гасна година.

ПРИЛОГ II: Модел на Договор за балансирање**ДОГОВОР
ЗА БАЛАНСНА ОДГОВОРНОСТ**

Склучен во Скопје на ден -----год.

Во натамошниот текст: „Договор за балансирање“, „Договор“,

Склучен помеѓу следните договорни страни:

1. Акционерско друштво ГА-МА Скопје.“ и скратено име „ГА-МА АД Скопје“, регистрирано во Централен Регистар на Република Северна Македонија, регистриран со број ЕМБС 5135419, со седиште на бул. Св. Климент Охридски бр. 54 Скопје, ЕДБ 4030996240542 застапуван од Извршниот Директор Александар Арсиќ, во понатамошниот текст: „Оператор (ОСППГ)“

и

2. ----- со ЕМБС -----, со седиште и регистрирана адреса: -----, со ЕДБ -----, застапуван од -----, во понатамошниот текст „Балансно одговорна страна (БОС)“.

во понатамошниот текст заеднички наречени „страни“,

ПРЕДМЕТ НА ДОГОВОРОТ**Член 1**

- (1) Со овој Договор за балансна одговорност (во понатамошниот текст: Договор), во согласност со Правилата за балансирање на системот за пренос на природен гас (во понатамошниот текст: Правила за балансирање) како и со важечките закони и други прописи во Република Северна Македонија се уредуваат меѓусебните права и обврски на ОСППГ и БОС во постапките за балансирање на системот за пренос на природен гас во Република Северна Македонија, а особено:

- 1) доставување на физички распореди,
- 2) пресметка на отстапувањето,
- 3) финансиско порамнување на отстапувањата на БОС,
- 4) финансиски гаранции.

- (2) Количините на природен гас за балансирање и цените за отстапување се наведуваат во Балансната сметка, содржана во Прилог 2 којшто е составен дел на овој договор.

Член 2

- (1) Значењето на одделни изрази, содржани во Законот за енергетика и Правилата за балансирање се применува и на овој Договор.

ПРАВА И ОБВРСКИ НА ОСППГ И БОС**Член 3**

- (1) ОСППГ е должен да:

- 1) ја запише БОС во Регистарот на БОС и балансни групи, по потпишување на овој Договор,
- 2) набавува природен гас за балансирање на БОС од платформа за тргување со природен гас или од даватели на услуга за балансирање.
- 3) ги следи количините на природен гас за балансирање, со кои се тргува секојдневно, за секој период на финансиско порамнување (еден гасен ден).

- 4) обезбедува согласно Правилата за балансирање, а во согласност со сопствените технички можности и на ниво на информации што ги има ОСППГ, навремени и веродостојни и целосни оперативни информации за состојбата на отстапувања на БОС.
- 5) до 16 часот од 4-тиот гасен ден во месецот М+1, ОСППГ преку електронска пошта или електронска платформа до секоја БОС ја испрати финалната месечна пресметка за отстапување за секој гасен ден изготвена согласно правилата за балансирање.
- 6) доставува фактура до БОС за продадениот природен гас на месечна основа во која се опфатени трансакциите од првиот до последниот гасен ден во месецот.
- 7) го ограничи физички преносот на гасот на влезните точки или да се го прекине преземањето на гас на излезни точки без известување ако БОС не работи согласно насоките на ОСППГ и во разумен рок да ја извести БОС за преземените ограничувања, односно прекини на секоја поединечна точка.

Член 4

(1) БОС е должна да:

- 1) преземе балансна одговорност за секој пресметковен период за неговата балансна група,
 - 2) биде во состав на една и само една балансна група,
 - 3) обезбеди соодветни финансиски гаранции и да ги достави до ОСППГ,
 - 4) доставува физички распореди и тоа: план за трговија (TPS), план за потрошувачка (CPS) до ОСППГ и ОППГ, поединечно за секој член на балансната група,
 - 5) врши финансиско порамнување на отстапувањата во рамките на балансната група,
 - 6) ги исполнува обврските што произлегуваат од финансиското порамнување на отстапувањата на балансната група со ОСППГ и
 - 7) доставува податоци и документација на барање на ОСППГ врз основа на Правилата за балансирање на системот за пренос на природен гас.
 - 8) го одржува потребниот износ на банкарската гаранција, утврдени од ОСППГ
 - 9) да работи согласно упатствата на ОСППГ во врска со преземање дејствија односно воведување на рестриктивен режим, суспендирање или ограничување на потрошувачката на природен гас, во случај на кумулативен дебаланс на мрежата за пренос на гас кој го надминал лимитот утврден од ОСППГ (оперативни лимити и искористување на акумулација во системот за пренос "Inperack"), објавен на веб-страницата на Операторот.
 - 10) да ги плати навреме фактурите издадени од страна на ОСППГ
- (2) При склучување на договор со друг БОС преку трансакција на ВТТ за продажба или купување на природен гас кој се наоѓа во мрежата за пренос на гас, тогаш, БОС е должна преку платформата на ОСППГ да го извести ОСППГ за трансакцијата на ВТТ.

ФИНАНСИСКО ПОРАМНУВАЊЕ НА ОТСТАПУВАЊАТА

Член 5

- (1) Пресметката на отстапувањата на БОС се врши во согласност со Методологијата за формирање на цени за услуги за балансирање која што е составен дел од Правилата за балансирање.
- (2) ОСППГ изготвува предлог пресметка за отстапувањата во гасниот ден Д и најдоцна до 12 часот по СЕТ време во наредниот гасен ден Д+1 преку електронска пошта или електронска платформа ја доставува до БОС.
- (3) Во периодот помеѓу 12 часот по СЕТ време од денот Д+1 и 12 часот СЕТ на 4-тиот ден во месецот што следи (М+1) по пресметковниот ден од месецот М, првичната пресметка за отстапување на БОС за било кој гасен ден, може да се промени како резултат на промена на првично

- доделените количини на влезните и излезните точки од баланското портфолио на БОС за соодветниот гасен ден.
- (4) Договорните страни се согласни дека причини за промена може да бидат грешки во ИТ-рутинските процедури, во протоколите за известување за доделување на количините помеѓу БОС на влезните и излезните точки, човечка грешка или откриени отстапувања од дозволените опсези на точност во отчитувањата на уредите за комерцијално фискално мерење.
 - (5) БОС има право на приговор до ОСППГ поради променетите количини. ОСППГ донесува образложена одлука за прифаќење или одбивање, односно отфрлање на приговорот.
 - (6) ОСППГ изготвува финална пресметка на отстапувањата за секој гасен ден од претходниот месец М, по конечната распределба на влезните и излезните количини за соодветниот гасен ден.
 - (7) Доставените пресметковните податоци за количини се прикажуваат во целобројни вредности на kWh.
 - (8) Пресметка на отстапувањата ги содржи вредностите на позитивните или негативните отстапувања на БОС одделно за секој период на порамнување на отстапувањата.
 - (9) ОСППГ води финансиска балансна сметка за БОС, каде што ги собира финансиски порамнувања на отстапувања за секој гасен ден. Сите надоместоци за отстапување се предмет на дневно финансиско порамнување и се внесуваат во финансиската балансна сметка согласно Правилата за балансирање.
 - (10) На почетокот на секој месец, финансиската сметка се ресетира на нула, и во неа од почеток почнуваат да се собираат трошоците за отстапување во секој гасен ден за новиот месец

Член 6

- (1) Учесник во финансиското порамнување е БОС.
- (2) ОСППГ ги извршува порамнувањата на финансиските побарувања и обврски на БОС.
- (3) Финансиското порамнување на отстапувањата се врши врз основа на финалните пресметки за отстапувањата на БОС пресметани согласно правилата за балансирање.
- (4) За пресметување на вредноста на месечната фактура, ОСППГ изготвува Рекапитулар за порамнување на отстапувањата по денови во месецот за БОС во рок од 2 дена од датумот на пресметување на финалната распределба на количините за отстапување и го доставува до БОС преку електронска пошта или преку електронска платформа.
- (5) Врз основа на пресметката на отстапувањата за пресметковниот период, ОСППГ фактурира на БОС, кога БОС плаќа за отстапувањата во односниот месечен пресметковен период. Прилог на фактурата е извештајот за пресметка на отстапувањата за односниот месечен пресметковен период. Датумот на доспевање на фактурата е осум работни дена од датумот на издавање на истата.
- (6) Врз основа на пресметката на отстапувањата во пресметковниот период, БОС издава фактура за ОСППГ, кога ОСППГ плаќа за отстапувањата во односниот месечен пресметковен период. Прилог на фактурата е извештајот за пресметка на отстапувањата во односниот период. Датумот на доспевање на фактурата е 10 работни дена од датумот на издавање на истата.
- (7) Рок за издавање на фактурата е пет дена по добивање на пресметката на отстапувањата.
- (8) Договорните страни ги испраќаат фактурите по електронски пат (e-mail), наведени во Договорот.

Член 7

- (1) Договорните страни го плаќаат фактурираниот вкупен износ во денари, на трансакциските сметки наведени во овој договор од двете страни.
- (2) Ако фактурата не се плати до датумот на доспевање дефиниран во член 6 од овој договор, се пресметува затезна камата, за период на доцнење.

- (3) Ако БОС не ја плати факурата во рок од 7 дена по рокот на доспевање дефиниран во член 6 од овој договор, ОСППГ има право на активирање на финансиската гаранција, во износ кој го должи.
- (4) Во рок од два дена по активирање на финансиската гаранција ОСППГ по електронски пат го известува БОС.
- (5) Во случај на активирање на финансиската гаранција БОС е должен да обезбеди нова финансиска гаранција, која согласно Правилата за балансирање може да биде во форма на банкарска гаранција и/или депозит.
- (6) Ако БОС не ја дополни финансиската гаранција во рок утврден од ОСППГ, ОСППГ има право еднострано да го раскине овој Договор и за тоа го известува БОС по електронски пат.

Член 8

- (1) БОС имаат право на приговор на фактурата во рок од пет работни дена по приемот на фактурата доставена од ОСППГ.
- (2) Во поднесениот приговор БОС ги наведува и образложува причините за поднесување на приговорот.
- (3) Поднесувањето на приговорот до ОСППГ не го одлага плаќањето по издадената фактура.
- (4) Ако приговорот од став (1) на овој член е усвоен, ОСППГ изготвува нова коригирана фактура и ја доставува до БОС во рок од три работни дена од усвојување на приговорот.

Член 9

- (1) Ако ОСППГ утврди дека приговорот од член 7 став (1) не е основан во рок од осум работни дена донесува одлука за одбивање на приговорот.
- (2) БОС има право да поднесе приговор до РКЕ во рок од 7 дена по добивање на одлуката од став (1) на овој член.
- (3) Поднесувањето на приговорот од став (2) на овој член не го одложува плаќањето по издадената фактура.
- (4) Ако РКЕ донесе одлука со која се усвојува приговорот на БОС од став (2) на овој член го информира ОСППГ.

Член 10

- (1) ОСППГ, до секоја БОС за која што има корекција, испраќа финансиско задолжение или одобрение и конечна пресметка на отстапувањата за предметниот месец согласно согласно Правилата за балансирање.
- (2) Финансиското задолжение или одобрение од став (1) на овој член се изработува врз основа на Конечната пресметка на отстапувањата која се добива како разлика помеѓу вредностите добиени од првата пресметка на отстапувањата и вредностите добиени со финалната пресметка на отстапувањата.

Член 11

- (1) БОС имаат право на приговор на финансиското задолжение или одобрение согласно член 9 став (1) и конечната пресметка на отстапувањата во рок од пет работни дена по приемот на финансиското задолжение или одобрение.
- (2) Постапката за доставување и одлучување по приговорот од член 8 и член 9 од овој Договор се применува и по приговорот од став (1) на овој член.

ФИНАНСИСКА ГАРАНЦИЈА

Член 12

- (1) Во рок од седум работни дена по потпишување на овој Договор, БОС обезбедува финансиска гаранција во корист на ОСППГ, за да го ублажи ризикот од неплаќање на фактурите од страна на БОС издадени од ОСППГ за надоместоците за отстапување и/или надоместоци за неутралност.
- (2) Финансиската гаранција од страна на БОС може да биде во една од следните форми:
 - 1) Неотповиклива и безусловна банкарска гаранција според образецот во Прилог 2 кој е составен дел од овој договор, која се плаќа на првото барање на ОСППГ.
 - 2) Депозит во готовина на банкарска сметка назначена од ОСППГ во овој договор.
- (3) Финансиската гаранција важи од датумот на важност на овој Договорот, плус дополнителни 45 дена по истекот на рокот на важност на Договорот.
- (4) Почетното обезбедување на финансиската гаранција е во висина од минимум 10% од месечната количина на природен гас, која БОС ќе ја повлече од преносниот систем, за месецот со најголемо количество природен гас, според годишната номинација на БОС и просекот на дневниот надоместок (цена) за дебаланс со вклучен ДДВ, дефиниран во Методологијата за пресметување на дневниот надоместок за дебаланс.
- (5) од вредноста на месечната количина на природен гас за месецот со најголемо количество природен гас, според тековниот план за користење на природен гас, Прилог 3 на овој Договор. Планот треба да одговара на производите со резервиран капацитет, и се ажурира со нивната промена.
- (6) Операторот има право да побара ажурирање на планот, во случај кога, количините во него се разликуваат за повеќе од 10% од износот, при целосно искористување на производите со резервиран капацитет на дневна основа. Вредноста на гаранцијата се определува по цена на природен гас со вклучен ДДВ, без вклучена цена за пренос на природен гас.
- (7) Износот до кој се ажурира обврската за финансиска гаранција е на минимум 10% од вредноста на месечната количина на природен гас за месецот со најголема количина, според ажурираниот годишниот план за транспорт на природен гас, во Прилог 3 на овој Договор.
- (8) БОС ја ажурира банкарската гаранција во рок од 10 работни дена од добивањето известување од ОСППГ.
- (9) ОСППГ не му ја потврдува трансакцијата на БОС, доколку ја нема обезбедено финансиска гаранција во висина одредена од ОСППГ.
- (10) Ако финансиакта гаранција е во вид на банкарска гаранција, БОС е должен да ја обнови дадената банкарска гаранција 45 дена пред рокот на важноста.
- (11) Во случај на необновување на банкарската гаранција во рокот од став (14) на овој член, ОСППГ има право да го раскине овој Договор еднострано, со известување по електронски пат
- (12) ОСППГ не му должи БОС камата за времето во кое износот на гарантен депозит останал кај него, ниту било какви дополнителни плаќања на такси, расходи и слично поврзани со депонираниот гарантен депозит.
- (13) ОСППГ ја ослободува финансиската гаранција во рок од 5 дена од денот на прием на електронската пријава од страна на БОС, во случаите кога:
 - БОС ја заменува формата на финансиска гаранција.
 - Овој договор е раскинат и БОС ги подмирил финансиските обврски кои произлегуваат од договорот.
- (14) Ако БОС ја замени формата на финансиската гаранција, ОСППГ го враќа претходното финансиско обезбедување или ја ослободува банкарската гаранција во рок од 5 дена по датумот на прием од БОС на новото финансиско обезбедување кое ги исполнува сите услови од договорот.

- (15) При престанок на Договорот, секоја страна е целосно одговорна за сите неподмирени финансиски обврски кон другата страна, кои се случиле до денот на раскинување на овој Договор.
- (16) Договорните страни се согласни дека на издавањето, активирањето и ослободувањето на банкарската гаранција соодветно се применуваат Еднообразните Правила за гаранции на повик, согласно Публикација бр. 758 на Меѓународната Трговска Комора во Париз (ICC Uniform Rules for Demand Guarantees -URDG 758, при што:
- На банкарската гаранција, без оглед на седиштето на банката гарант се применува законодавството на Република Северна Македонија и
 - Банкарската гаранција издадена од банка гарант од Република Северна Македонија се издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо, а банкарската гаранција издадена од банка гарант надвор од Република Северна Македонија се издава на англиски јазик.
 - При активирање на гаранциите освен Барањето за плаќање и Изјавата треба да се достават до Гаранторот (Банката гарант) копии од неплатените достасани фактури. Истото ќе биде и во случај при активирање на гаранции издадени од други земји, при што гаранциите ќе се примат како свифт порака од деловна банка.
 - Приложените гаранции во земјата може да бидат издадени во хартиена форма и доставени директно до ОСППГ или може да бидат испратени со шифрирана свифт порака. Кога издавањето на гаранцијата е во хартиена форма, банката гарантор испраќа свифт порака до нашата матична банка со која ќе го потврди издавањето на гаранцијата и нејзината оперативност.
 - Трошоците за издавање на гаранциите се на товар на страната - Налогодавач по гаранцијата.
 - Во случај на активирање на гаранциите, треба да се консултира Деловна банка за подготовка на текстот на Барањето за плаќање и Изјавата.
 - Фактурите кои се предмет на плаќање треба да бидат издадени на македонски јазик за корисниците во земјата и да содржат повикување на бројот на Договорот наведен во текстот на гаранцијата.

ВИША СИЛА

Член 13

- (1) За виша сила се сметаат сите непредвидливи природни појави, како и настани и околности кои се надвор од влијанието на договорните страни и кои не можеле да ги предвидат и да ги спречат со примена на разумно прифатлив напор.
- (2) Договорната страна која не ја исполнила својата обврска може да побара да биде ослободена од одговорност, доколку неисполнувањето било причинето од виша сила, а особено поради:
- 1) природни непогоди од поголем обем и интензитет, како што се земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, суши, вулкански ерупции, оркански ветришта, снежни наноси, поројни дождови, удар на гром, епидемии и слични природни настани,
 - 2) оштетувања, разурнувања или блокирање на друга енергетска, телекомуникациска или сообраќајна инфраструктура кои не се во сопственост на снабдувачот,
 - 3) војна или воена состојба, вонредна состојба прогласена во согласност со закон, сеопфатна воена мобилизација, инвазија, вооружен судир, блокада или сериозна закана од ваквите состојби,
 - 4) граѓанска војна, бунт, востание, револуција, воен или државен удар, терористички дејствија, саботажи, граѓански немири, масовни насилства,

- 5) дејствија на државни органи преземени во согласност со закон или поради крајна нужда,
 - 6) прекини на работа, штрајкови, бојкот или окупација на постројките од страна на вработените,
 - 7) испад на производствен, преносен или дистрибутивен капацитет, и
 - 8) прогласување на енергетска кризна состојба во согласност со Законот за енергетика.
- (3) Кога неисполнувањето на договорните обврски е причинето од трета страна која била ангажирана од договорната страна за извршување на одделни обврски од договорот во нејзино име и за нејзина сметка, се смета дека договорната страна не е одговорна само ако се исполнети условите од ставовите (1) и (2) или ако барањата за одговорност се однесуваат и на третата страна.
- (4) Договорната страна која докажала дека не била во состојба да ги исполни договорните обврски поради настанување на една или повеќе од причините наведени во став (2) од овој член:
- 1) е должна да ги преземе сите разумни мерки за да ги ограничи или намали последиците од настаните или состојбите на чие што постоење се повикала за да биде ослободена од одговорноста заради неисполнување на договорните обврски и да ја извести без одлагање другата договорна страна за престанувањето на настаните или состојбите што ја предизвикале нејзината неспособност да ги исполни договорните обврски,
 - 2) ќе биде ослободена од одговорноста за неисполнување на своите обврски за целото времетраење на настаните или состојбите ако за тоа ја известила другата договорна страна без одлагање, а ако известувањето го доставила со задоцнување ќе се смета дека не е одговорна за неисполнувањето на обврските од моментот кога другата договорна страна го примила известувањето,
- (5) Ако договорната страна од став (4) од овој член е БОС, должна е да ги извести членовите својата балансна група.

ОТКАЖУВАЊЕ

Член 14

- (1) Ако поинаку не е уредено со овој Договор, ако една договорна страна не успее да искористи или да оствари некое свое право, побарување, овластување или можност утврдени во овој Договор или да побара од другата страна да ги исполнува и да се придржува кон нејзините обврски од овој Договор, тоа не претставува откажување на таа договорна страна од тоа право, побарување, овластување или можност, или откажување од условите и одредбите од овој Договор во однос на било кое друго сегашно или идно прекршување на овој Договор од другата страна.
- (2) По исклучок од став (1), откажувањето е полноважно ако е дадено во писмена форма и потпишано од овластеното лице на договорната страна, а во него недвосмислено, прецизно и целосно се наведени правата, побарувањата, овластувањата и можностите од коишто страната се откажува, како и моментот од кога откажувањето отпочнува да произведува правно дејство.

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

Член 15

- (1) Договорните страни се согласни дека ќе настојуваат сите спорови што може да настанат од спроведувањето на овој Договор да ги разрешат спогодбено.
- (2) Ако спорот отпочнат по барање на БОС не може да биде разрешен спогодбено, БОС има право да поднесе приговор до Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија.

- (3) Во случај да не се постигне договор во рок од 30 дена, секоја од страните ќе ја информира другата договорна страна за предметот на спорот, и истиот ќе биде доставен до надлежниот суд.

Член 16

Договорните страни се согласни дека ниедна од страните нема да има право да оствари какво било побарување против другата страна ако тоа побарување претходно е наплатено со примена на друга одредба од овој Договор.

ДОВЕРЛИВОСТ И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 17

- (1) Договорните страни се согласни дека секоја договорна страна која што поседува документ (извештај, пресметка, програма и сл.) којшто заради исполнување на своите обврски од овој Договор е должна да му го направи достапен на другата договорна страна, а тој документ содржи технички, економски или деловни податоци и информации чиешто откривање може да ја влоши нејзината положба во однос на нејзините добавувачи или купувачи, или воопшто на пазарот на природен гас, може тој документ да го означи како доверлив и да побара од другата договорна страна да не ги открива информациите и податоците содржани во тој документ на трети лица.
- (2) Договорните страни се согласни дека не може да се означи како доверлив документ кој што е јавно достапен.
- (3) Договорната страна на којашто документот од став (1) и е направен достапен може да ги открие информациите и податоците содржани во тој документ на трети лица само во случај ако:
- 1) за тоа добила недвосмислена писмена согласност од другата договорна страна, или ако
 - 2) тоа е потребно во постапката за затворање на финансиската конструкција и склучување на Директниот договор, или ако
 - 3) тоа е побарано од надлежен државен орган заради спроведување на законски утврдените надлежности на тој орган или во судска постапка.
- (4) Ако при исполнувањето на обврските и остварувањето на правата од овој Договор настане потреба од обработка на лични податоци, договорната страна која ги обработува личните податоци е должна обработката да ја врши согласно прописите за заштита на лични податоци.
- (5) Ако за обработката на личните податоци е потребна согласност од лицето чиешто податоци се обработуваат, тогаш договорната страна е должна да добие писмена согласност за да може да ги достави личните податоци до другата договорна страна.
- (6) Прекршувањето на обврските од овој член се смета за прекршување на овој Договор.

НАЧИН НА КОМУНИКАЦИЈА И КОРЕСПОНДЕНЦИЈА

Член 18

- (1) Во рок од три работни дена од денот на склучувањето на овој Договор секоја договорна страна ќе назначи одговорно лице за взаемна размена на информации и податоци потребни за извршување на договорните обврски и веднаш ќе ја извести другата договорна страна за името и презимето на тоа лице, неговото работно место или својство во друштвото на договорната страна и податоците за контакт (адреса, телефонски број и адреса на електронска пошта).

- (2) Ако за времетраењето на овој Договор договорната страна го промени лицето од став (1) или се промени адресата за контакт на лицето од став (1), во рок од еден работен ден ќе ја извести другата договорна страна за настанатата промена и ќе и ги достави податоците за новоназначеното лице.
- (3) Сите известувања, размена на информации и податоци или други обраќања меѓу договорните страни ќе се вршат помеѓу лицата назначени согласно ставовите (1) и (2) и ќе бидат во писмена форма.
- (4) Ако поради итност некое известување е направено по усмен пат, страната која што го доставила известувањето е должна во рок од 24 часа по доставеното усно известување истото известување, во идентична содржина да го достави до другата договорна страна во писмена форма.
- (5) Известувањето се смета за уредно доставено ако е поднесено:
 - во писарницата на другата договорна страна, или
 - по препорачана или курирска пошта со јасна идентификација на датумот на прием на известувањето, или
 - во електронска форма на адресата за електронска пошта на лицето од став (1).

РОК И РАСКИНУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ

Член 19

- (1) Овој Договор се раскинува, под следните услови:
 - 1) Раскинување на овој Договор од страната која не предизвикала неизвршување на обврските, со писмена најава во рок од 30 дена од неизвршување на обврските до страната која истите не ги исполнила.
 - 2) Раскинување на овој договор на која и да е од страните со 30 дневна писмена најава, доставена до другата страна во случај на ликвидација на другата страна.
 - 3) раскинување со взаемна согласност меѓу страните.
- (2) ОСППГ има право еднострано, со писмено известување до БОС да го раскине овој договор во случај кога плаќањето по утврдените отстапувања не е реализирано во рок и /или не е обезбеден предвидениот износ во гаранцијата.

ИЗМЕНИ НА ДОГОВОРОТ

Член 20

- (1) Секоја договорна страна има право да побара од другата договорна страна овој Договор да биде изменет и дополнет, ако тие измени и дополнувања се во согласност со Правилата за балансирање и важечките закони и други прописи, како и со одредбите од овој Договор.
- (2) Измените и дополнувањата од став (1) од овој член се вршат во форма на Анекс кон овој Договор, кој што го потпишуваат двете договорни страни.
- (3) Секоја договорна страна којашто оценила дека настанал или престанал услов кој што согласно овој Договор претставува основа за негово изменување или дополнување, доставува во писмена форма до другата договорна страна нацрт-Анекс кон овој Договор со детално образложение.
- (4) Другата договорна страна е должна во рок од седум работни дена од денот на приемот на нацрт-Анексот од став (3), писмено да се произнесе по однос на наводите содржани во нацрт-Анексот и образложението и може:
 - 1) да го прифати нацрт-Анексот,

- 2) да побара дополнителни разумни информации и/или документација, или
 - 3) да го одбие нацрт-Анексот со наведување на образложени причини за одбивањето.
- (5) Во случајот од став (4) точка 3), договорната страна која го доставила нацрт-Анексот има право да побара отпочнување на постапка за консултации заради утврдување на заеднички прифатливо решение, а ако по постапката за консултации не се утврди заеднички прифатливо решение, има право да покрене постапка за разрешување на спор во согласност со овој Договор.
- (6) Ако договорните страни се согласни дека има потреба овој Договор да биде изменет и дополнет, во рок 15 дена од денот на доставувањето на известувањето за прифаќањето на нацрт-Анексот или од денот на завршувањето за постапката за консултации на којашто е утврдено заеднички прифатливото решение, ќе го склучат Анексот кон овој Договор.
- (7) Договорните страни се согласни дека ако во периодот на времетраењето на овој Договор настанат промени Правилата за балансирање како и во законите и другите прописи коишто се применуваат на овој Договор а коишто предизвикуваат задолжителна измена која што не може да се постигне со склучување на Анекс кон овој Договор, ќе потпишат нов договор којшто ќе биде во согласност со променетите закони и други прописи.

ОБЕСШТЕТУВАЊЕ

Член 21

- (1) Ако БОС причинила штета на ОСППГ должна е да и ја надомести штетата што ОСППГ ја претрпела со сторување или несторување од страна на БОС, освен ако штетата настанала поради:
- 1) Намерно несоодветно однесување или небрежност од страна ОСППГ;
 - 2) Повреда на овој Договор или обврска пропишана со закон или друг пропис од страна на ОСППГ;
 - 3) Побарување од трето лице кон ОСППГ настанато пред склучувањето на овој Договор;
 - 4) Дејствие на БОС преземено по инструкција на ОСППГ, а БОС го известила ОСППГ дека преземањето на тоа дејствие би предизвикало штета.
- (2) ОСППГ ќе ја наплати штетата со активирање на финансиската гаранција, а ако износот на гаранцијата не е доволен, од други средства на БОС.
- (3) Обврската за плаќање на штетата од став (2) отпочнува да тече наредниот ден од денот кога истекол рокот за исполнување на обврската определен во овој Договор, или кога истекол дадениот дополнителен рок за исполнување на обврската.
- (4) Плаќањето на штетата нема да го ослободи БОС од обврската да ги исполнува неисполнените достасани договорни обврски.

ЦЕЛОСЕН ДОГОВОР

Член 22

Овој Договор, Прилозите кон овој Договор и анексите кон овој Договор претставуваат целосен Договор.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 23

- (1) Овој Договор влегува на сила со денот на потпишувањето од страна на овластените застапници на договорните страни, а отпочнува да произведува правно дејство за договорните страни во по доставувањето на уредна финансиска гаранција од страна на БОС.
- (2) Ако договорните страни поинаку не се договорот преку размена на писмени известувања, овој договор отпочнува да се спроведува на почетокот на гасниот месец M+1 и тоа од ----- часот, на ден-----, месец----- год-----.
- (3) Овој Договор е потпишан од страна на застапниците на договорните страни во четири еднакви примероци од кои по два за секоја договорна страна.

ПРИЛОЗИ

- Прилог 1: Банкарски сметки на договорните страни
 Прилог 2 : Образец на Балансна сметка
 Прилог 3: Образец на банкарска гаранција
 Прилог 4: Годишен план за пренос на природен гас

ПРИЛОГ 1 Банкарски сметки на договорните страни

ПРИЛОГ 2

Балансна сметка
 на _____ / _____ (EIC code)
 период _____ / _____

Природен гас за балансирање					
Ден	Влез	Излез	Дебаланс	Цена на природен гас за балансирање	Надоместок за дневна вредност на дебаланс
	MWh	MWh	MWh	Ц _r (Денари/MWh)	DIC _D (MKD)
Природен гас за балансирање - позитивен дебаланс					
Природен гас за балансирање - негативен дебаланс					

ПРИЛОГ 3 - БАНКАРСКА ГАРАНЦИЈА

До:

Акционерско друштво ГА-МА Скопје
бул. Св. Климент Охридски бр. 54
Скопје
Република Северна Македонија

(Место на издавање), ---.20--

Вид на гаранцијата: Гаранција за обезбедување на платежни обврски

Гаранција број:

Гарантор: (Назив на гаранторот)

(Адреса на Гаранторот, свифт адреса доколку е апликативно)

Налогодавач: (Назив на Трговецот/Корисникот на мрежата), со седиште (адреса, град), ЕМБС ---
-, ЕДБ ----- и трансакциска сметка во (Банката на Трговецот/Корисникот на мрежата) број -----
--

Корисник на гаранцијата: Акционерско друштво ГА-МА Скопје, бул. Свети Климент Охридски бр. 54
Скопје, Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Оператор/Корисник на
гаранцијата)

Основен аранжман: Обврски на Налогодавачот кои произлегуваат од Договор за балансирање на
системот за пренос на природен гас (во понатамошниот текст: Договор за балансирање), склучен
пomeѓу Операторот и Трговецот/Корисникот на мрежата, заведен од Операторот под бр. ---- од ---
- година и кај Трговецот/Корисникот на мрежата под број ---- од -----година, за плаќање на
надоместоците за купопродажба на природен гас за балансирање.

Валута и износ на гаранцијата:

МКД/ЕУР----- (со зборови: -----денари/евра)

**Секој документ кој треба да се достави заедно со Барањето за плаќање освен изјавата која е
експлицитно наведена во текстот подолу:** Копија/копии од неплатена доспеана фактура/фактури.

Јазик на секој од бараните документи: Документите издадени од Операторот или
Трговецот/Корисникот на мрежата мора да бидат издадени на јазикот на гаранцијата.

Начин на презентација: Во хартиена форма, со курирска или било кој друг вид пошта.
Барањето за плаќање и документите треба да бидат доставени до Гаранторот на местото за
презентација наведено подолу преку банката на Корисникот на гаранцијата, која на нејзиното
пропратно писмо ќе потврди дека потписот/потписите на Барањето за плаќање наликуваат на

спесимените на потписите на лицето/лицата овластени да го застапуваат Корисникот на гаранцијата. Во случај гаранцијата да биде издадена со свифт порака, банката на Корисникот на гаранцијата ќе го потврди истото со одделна свифт порака испратена до Гаранторот на неговата свифт адреса.

Место за презентација на документите за наплата на гаранцијата: Во писарницата на Гаранторот, лоцирана на ул. Бр. Град Држава (*адреса*)

Рок на важност на гаранцијата: __. __.20__ година и го вклучува периодот од 45 дена по денот на истекот на важноста на Договорот.

Страната што е одговорна за плаќање на надоместоците: сите банкарски надоместоци на Гаранторот и на банката на Корисникот на гаранцијата се на товар на Налогодавачот (Трговецот/Корисникот на мрежата).

Ние како Гарантор, неотповикливо и безусловно се обврзуваме да му го исплатиме на Корисникот на гаранцијата секој износ до износот на гаранцијата, по прием на прв усогласен писмен повик од Корисникот на гаранцијата, на начин на презентација наведен погоре во гаранцијата, во рок од три работни дена од приемот на Барањето за плаќање, придружено со други документи наведени погоре (копија/копии или фотокопии од неплатени доспеани фактура/фактури издадени од Корисникот на гаранцијата), и во секој случај со Изјава на Корисникот на гаранцијата, било во самото Барање за плаќање или во посебен потпишан документ кој го прати или го идентификува Барањето, наведувајќи дека Налогодавачот не ги извршил своите обврски за плаќање во рокот за плаќање согласно одредбите од Договорот за балансирање.

Секое Барање за плаќање по оваа гаранција треба да биде примена кај нас на или пред истекот на рокот на важност на гаранцијата на местото за презентација наведено погоре.

Оваа гаранција може да биде предвремено затворена исклучиво со презентација до Гаранторот на оригиналниот примерок од гаранцијата и сите нејзини анекси доколку има и со уредно потпишана и печатирана изјава од Корисникот на гаранцијата во која е наведено дека Гаранторот е ослободен од обврските по истата. (*апликативно за гаранција издадена во хартиена форма*)

Оваа гаранција не може да се пренесува на друг корисник, ниту постојниот корисник на гаранцијата може при презентација на документите за наплата да побара од Гаранторот износот да се исплати на друг субјект.

Гаранцијата може да биде наплатена делумно или во целост, до износот наведен во гаранцијата.

Сите спорови поврзани со оваа гаранција ќе се решаваат пред Основен граѓански суд, Скопје во Република Северна Македонија со примена на законите на Република Северна Македонија.

Гаранцијата подлежи на Еднообразните Правила за гаранции на повик на Меѓународната Трговска Комора од Париз, Публикација бр. 758 /Uniform Rules for Demand Guarantees (URDG) 2010 Revision, ICC Paris Publication

No.758/, каде:

